

Локален акциски план за вработување

Општина Штип

2015-2016

**YOUTH EMPLOYABILITY
SKILLS NETWORK**

Оваа публикација е финансирана од американскиот народ преку Агенцијата на САД за меѓународен развој – УСАИД Македонија, во рамките на Проектот Младинска мрежа за стекнување вештини за вработување (Мрежа ЈЕС), кој го спроведува Центарот за развој на образование (ЕДЦ). Ставовите на авторите искажани во оваа публикација не ги изразуваат ставовите на Агенцијата на САД за меѓународен развој или на Владата на Соединетите Американски Држави.

ЛОКАЛЕН АКЦИСКИ ПЛАН ЗА ВРАБОТУВАЊЕ НА ОПШТИНА ШТИП

Штип, декември 2014г.

СОДРЖИНА

ВОВЕД	8
1. РЕЗИМЕ	9
2. ОПШТИНСКИ СТРАТЕШКИ ПРИОРИТЕТИ	14
2.1 СТРАТЕГИЈА ЗА ЛОКАЛЕН ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ НА ОПШТИНА ШТИП	14
2.2 СТРАТЕШКИ ПЛАН НА ЛЕСС НА ОПШТИНА ШТИП	16
3. АНАЛИЗА НА ПАЗАРОТ НА ТРУД	17
3.1. ОПШТИНА ШТИП – ОСНОВНИ ПОДАТОЦИ	17
3.1.1. Локација, природни услови и компаративни предности на Општина Штип	17
3.1.2. Население	18
3.1.3. Економска состојба	20
3.1.4. Рурален развој во Општина Штип	26
3.1.5. Вработување	27
3.1.6. Невработеност	28
3.1.7. Образование	29
3.1.8. Истражување и развој	30
3.2. ПОБАРУВАЧКА НА РАБОТНА СИЛА	32
3.2.1. Тековна побарувачка на работна сила	32
3.2.2. Предвидување на побарувачката во приватниот сектор во 2013-2014 година	37
3.2.3. Анкета на мислењето на работодавачите (претпријатијата) во општина Штип	41
3.3. ПОНУДА НА РАБОТНА СИЛА	46
3.3.1. Прилив на работна сила	47
3.3.2. Истражување за состојбата во образованието во Општина Штип	53
3.3.3. Активни мерки за вработување	56
3.4. ЗАКЛУЧОЦИ И ПРЕПОРАКИ	62
4. ЛОКАЛЕН АКЦИСКИ ПЛАН ЗА ВРАБОТУВАЊЕ	66
4.1. СТРАТЕШКИ НАСОКИ	66
4.1. ПЛАН ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА, МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА НА АКЦИСКИОТ ПЛАН	70
4.2. ОПЕРАТИВЕН ПЛАН ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА ЛОКАЛНИОТ АКЦИСКИ ПЛАН ЗА ВРАБОТУВАЊЕ НА ОПШТИНА ШТИП	71

Кратенки

АМПТ	Активни мерки на пазарот на труд
АМВ	Активни мерки за вработување
АППРМ	Агенција за поддршка на претприемништвото на Република Македонија
АВРМ	Агенција за вработување на Република Македонија
БЗ	Бизнис заедница
ЦОБ	Центар за образование на возрасни
ИПА	Инструмент за претпристапна помош на ЕУ
ИПАРД	ИПА Компонента 5 – рурален развој
ЛЕР	Локален економски развој
ЛЕСС	Локален економско социјален совет
ЛАПВ	Локален акциски план за вработување
МСП	Мали и средни претпријатија
ММСП	Микро, мали и средни претпријатија
ОПВРМ	Оперативен план за вработување на владата на РМ
ОПРЧР	Оперативна програма за развој на човечки ресурси
ПТ	Пазар на труд
СДИ	Странски директни инвестиции
ССО	Средно стручно образование
ССОУ	Средно стручно општинско училиште
УГД	Универзитет Гоце Делчев
УПР	Учење преку работа
УСАИД/ЈЕС	Проект финансиран од Американската агенција за меѓународен развој-УСАИД Младинска мрежа за стекнување вештини за вработување – Мрежа ЈЕС

ВОВЕД

Локалниот акциски план за вработување на Општина Штип за периодот 2015-2016 година е подготвен на иницијатива на Локалниот Економско Социјален Совет (ЛЕСС) на Општина Штип и Општина Штип. Со изработката на планот се дадени насоки за надминување на еден од најголемите проблеми со кои се соочува општината, проблемот со невработеноста и прилагодувањето на работната сила со потребите на пазарот на труд. Акцискиот план за вработување беше изработен со партиципативен пристап и учество на засегнатите страни во процесот на подготовка: Советот на млади на Општина Штип, ЛЕСС на Општина Штип, АВРМ - Центар за вработување на Општина Штип, образовни институции, невладини организации и деловни субјекти од општината, засегнати од процесот на прилагодување на понудата и побарувачката на работна сила и зголемување на бројот на вработени во општината во периодот септември – ноември 2014 година.

Иницијативата за изработка на ЛАПВ на Општина Штип ја покренала ЛЕСС на Општина Штип. ЛЕСС на Општина Штип како заедничко советодавно и консултативно тело на општина Штип, основано од општина Штип, Организацијата на работодавачи на Македонија, Сојузот на синдикати на Македонија - Синдикална канцеларија Штип и Конфедерација на слободни синдикати на Македонија се основаше, во февруари 2012 година, со цел да се подобри економско - социјалниот дијалог на локално ниво, со поддршка од проектот УСАИД/Мрежа ЈЕС. Заедничките цели на социјалните партнери во ЛЕСС се однесуваат на воспоставување, поттикнување и развој на социјален дијалог меѓу социјалните партнери и усогласување на нивните различни ставови и интереси на локално ниво, како и воспоставување, поттикнување и развој на дијалогот на локално ниво помеѓу јавниот и приватниот сектор, особено меѓу системот за образование и поддршката при вработување од една страна и работодавачите од друга страна. Начинот на остварување на овие цели е разработен во Стратешкиот план на ЛЕСС за Општина Штип усвоен во јули 2013 година.

ЛАПВ ги опфаќа политиките за вработување насочени кон стимулирање на побарувачката на пазарот на трудот, усогласување на понудата и побарувачката на работна сила во согласност со потребите на пазарот на трудот, подобрување на понудата на работната сила, како и намалување на сивата економија, сè со цел да се обезбеди отворање на нови работни места, зголемување на бројот на вработени лица и намалување на невработеноста, а особено за прашањето за вработување и зајакнување на суштинските врски помеѓу понудата и побарувачката на пазарот на труд.

Изработката на документот вклучува две целини: Анализа на пазарот на трудот во општина Штип и дефинирање на Стратешки насоки, цели, мерки и проекти кои ќе доведат до зголемување на вработеноста во Општина Штип. Во делот на анализата на пазарот на труд се подготви и анкета за проценка на состојбата, проблемите и потребите на работодавачите и образовните институции во општината со цел подобрување на вработувањето на сите целни групи во Општина Штип.

1. РЕЗИМЕ

Локалниот акциски план за вработување на Општината Штип е изработен за периодот од 2015 до 2016 година. Реализацијата на насоките, целите и мерките во ЛАПВ се темели на зајакната координација на економските политики и ќе се фокусира на клучните области каде е потребна поголема и поинтензивна активност на сите институции, вклучувајќи ги и социјалните партнери. Со дефинирање на реални и конкретни програми/мерки како и поголема координација на економските активности ќе се обезбеди економски раст и услови за отворање на повеќе работни места. Имено, предвидените мерки водат кон насока на подобрување на конкурентноста и бизнис опкружувањето, подобрување на состојбите на пазарот на трудот, подобрување на придонесот на образованието и системите за обуки на сите засегнати страни, како и унапредување на социјалната инклузија и борба против сиромаштијата во Општина Штип.

Во рамките на секоја насока се утврдени конкретните цели, мерки/проекти, индикатори за реализација, временски период за реализација, одговорни институции за имплементација и потребни финансиски средства.

Локалниот акциски план за вработување опфаќа две главни активности: анализа на пазарот на трудот во општина Штип и изработка на Локален акциски план за вработување, со посебен акцент на вработувањето на младите лица.

Стратешки насоки во ЛАПВ на Општина Штип во периодот 2015-2016 се следните:

- 1. НАСОКА 1 ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА УЧЕСТВОТО НА ПАЗАРОТ НА ТРУД И НАМАЛУВАЊЕ НА СТРУКТУРАЛНАТА НЕВРАБОТЕНОСТ** – Активностите и мерките кои ќе се имплементираат во периодот 2015-2016 година во насока на зголемување на учеството на пазарот на труд и намалување на структуралната невработеност ќе водат кон реализација на две цели: Цел 1. *Усогласување на понудата и побарувачката на пазарот на трудот* и Цел 2. *Продуцирање на профили (занимања) потребни на пазарот на трудот*. Со имплементација на овие активности, мерки и проекти, ќе се допринесе кон намалување на невработеноста, преку создавање на кадри кои се атрактивни на пазарот на труд, преку воведување на нови профили и насоки во образовните институции, потоа преку воведување на дополнителна практична обука во формалното образование, зголемување на можностите за неформално образование на кадрите, доквалификација и преквалификација, се со цел да се прилагодат на квалификациите на невработените лица кон потребите на пазарот на труд.
- 2. НАСОКА 2 ПОДОБРУВАЊЕ НА БИЗНИС КЛИМА И ЗАЈАКНУВАЊЕ НА КОНКУРЕНТНОСТА** – Подобрувањето на климата за водење бизнис и конкурентноста на локалните бизниси ќе се реализира преку остварување на две специфични цели: Цел 3. *Олеснување на процедурите за започнување и водење на бизнис* и Цел 4. *Поголема транспарентност и информираност за активните мерки на АВРМ*. Со реализација на овие мерки и активности ќе се подобри соработката помеѓу локалната власт, бизнисите и образовните институции, во насока да се олеснат условите за водење бизнис и продукција

на кокурентни кадри на локално ниво. Воедно ќе се спроведат низа на активности за подобро информирање на деловните субјекти за постоечките мерки за поддршка од АВРМ, а ќе се воведат и дополнителни олеснувања и мерки на општинско ниво кои ќе го поддржат развојот и конкурентноста на локалните бизниси.

3. **НАСОКА 3 ПОДОБРУВАЊЕ НА ВРАБОТУВАЊЕТО ВО ОПШТИНА ШТИП СО ПОСЕБЕН АКЦЕНТ НА МЛАДИТЕ ЛИЦА** – Имајќи го во предвид фактот на значењето на младите како особено важна целна група, се планира реализација на две цели за подобрување на состојбата со нивното вработување: Цел 5 *Компетентна младина за успешна иднина* и Цел 6. *Промоција на успешни приказни од страна на бизнис секторот (преку користење на активните мерки на АВРМ) и охрабрување на младите за започнување на сопствен бизнис и да останат да живеат во општина Штип.* За реализација на оваа цел се планира активна соработка и вклучување на младите преку Советот на млади во Општина Штип во креирањето на мерки и политики за поддршка согласно нивните потреби, како и воведување на мерки за поддршка на практики за подобрување на вработливоста на младите лица, зголемување и подобрување на квалитетот на практичната настава волонтерство, практиканство и менторство на локално ниво. Покрај тоа, се планира подобрување на информираноста на младите лица преку организирање на голем број на неформални обуки и информативни средби на различни теми и запознавање на младите лица со успешни примери на млади лица кои започнале сопствен бизнис со постоечките и новите мерки за поддршка на вработување на младите лица во Општината.

Главни заклучоци од анализата на пазарот на трудот

1. Источниот регион, според условната поделба на региони на Државниот Завод за Статистика, во однос на неколку важни економски показатели (БДП по жител во УСД и просечна стапка на раст на БДП според методата на куповна моќ) е на четврто до петто место, од вкупно осум региони. Учеството на Источниот регион во вкупниот БДП на Република Македонија е 8.07%.
2. Бројот на жителите во Штип во 2013 година, според Државниот завод за статистика, изнесува 48 602, од кои 24 274 се мажи, а 24 328 се жени.
3. Основен белег на стопанството во Штип е текстилот кој по скоро сите економски показатели учествува со 70% во вкупните остварувања на индустријата во Општината. Од вкупниот број лон работат дури 67 фабрики, сопствено производство имаат 8 фабрики, а 10 имаат сопствено производство и работат лон. Дури 10,8% од вкупниот број на фабрики во Македонија кои работат во текстилната индустрија, имаат седиште т.е. се наоѓаат во Општина Штип, а во нив работат 15,8% од вкупниот број на вработени во текстилната индустрија на ниво на Македонија. Вкупниот број на вработени во оваа индустрија е околу 6.000. Во кожарското индустриско производство во Штип, лидер е фабриката за чевли Баргала со 1250 вработени, што претставува приближно 8% од вкупно вработените во општина Штип. Дрвната индустрија во регионот е во подем и во

принцип е индустрија која нуди можност за самовработување. Вкупниот број на вработени во оваа дејност е приближно 250 до 300 лица. Останати индустрии кои се важни вработувачи во општината се градежништвото, прехранбената индустрија, метало-преработувачката индустрија, фирмите од сферата на трговијата и земјоделството.

4. Бројот на работоспособно население на возраст од и над 15 години во Источниот плански регион изнесува 150 184 лица. Просечната исплатена бруто-плата по вработен во 2013 година изнесува 15 342 денари и е пониска во однос на просечната плата на ниво на Република Македонија, која изнесува 21 145 денари
5. Бројот на активни субјекти во 2013 година е намален за 1% во однос на 2012 година. Микро и малите бизниси сочинуваат 99% од вкупниот број на активни субјекти. Тие се двигателите на економскиот развој на општината. Во однос на секторите на дејностите, деловните субјекти се најмногубројни во трговијата на големо и мало, преработувачката индустрија и други комунални, културни, општи и лични услужни активности.
6. Заклучно со септември 2014 година, во Центарот за вработување Штип евидентирани се 2.858 невработени лица. Според местото на живеење на невработените лица, од вкупниот број 2.580 лица, 90% се лица кои потекнуваат од град, додека од селата како невработени се пријавиле 10%. Мажите во вкупниот број на евидентирани невработени се застапени со 66% или 1.719 лица, во споредба со жените кои во вкупната невработеност учествуваат со 34% или 1.139.
7. Анализата на старосната структура на евидентираниите невработени лица, покажа дека со релативно поголема застапеност се издвојуваат постарите од 50 години и повеќе со 48%, лицата на возраст од 40-49 години со 11.8%, од 30-39 години учествуваат со 15.6%, додека младите на возраст до 29 години со 24,4% во вкупната невработеност на општина Штип.
8. Анализата на невработените лица според степенот на образование, заклучно со септември 2014 година укажува дека без образование или со основно образование се заведени 970 лица, со непотполно средно образование се 472 лица, со завршено средно образование 783 лица, со више образование 86 лица, со високо образование 503 лица, 42 невработени се магистри на науки и 2 доктори на науки.
9. Отворањето на Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип отвори можности за образование на огромен број млади луѓе од градот, регионот, државата, како и студенти од странство. Иако е основан во 2007 година, денес УГД располага со 13 факултети и една Висока Школа. За само 3 години, Универзитетот успеа да привлече 9000 студенти, располага со студентски дом и интернат за средношколци. Согласно Конкурсот за упис на студенти во учебната 2014/2015 година, вкупниот број на слободни места на УГД изнесувал 4728 слободни места, од кои на факултетите лоцирани во Општина Штип изнесува 2168 слободни места.

10. Во Штип функционира бизнис инкубатор Туртел-Инкубатор Дооел - Штип. Инкубаторот, својата дејност ја извршува преку три организациони целини: администрација, услуги и центар за помош и поддршка на МСП. Од втората половина на 2000 година, инкубаторот работи на принципот на самофинансирање и до денес, успешно ги извршува своите активности.¹

Препораки за пазарот на трудот

1. Подобрување на условите за водење бизнис во општината, со цел отворање на нови работни места и поттикнување на побарувачката на работна сила, преку поддршка на претприемништвото, развојот на МСП, отворање и развој на семејните бизниси, занаетчиството, промоција на самовработувањето. Креирањето на мерки за поддршка на развојот на носечките индустрии (текстилната индустрија, преработувачка индустрија, кожарска индустрија, метало-преработувачката индустрија, градежништво, дрвна индустрија и земјоделството во руралните средини) ќе придонесе кон креирање на нови работни места на локално ниво.
2. Посебен акцент треба да се стави на воспоставување на систем за зголемување на можностите за неформално образование, обуки на различни теми за подобрување на вештините на невработените лица, дообука, доквалификација и преквалификација, имајќи го во предвид фактот дека образовната структура на невработените лица не е поволна и потребно е воведување на низа на активности за нејзино прилагодување и подобрување на вработливоста, согласно потребите на пазарот на труд. Покрај тоа потребно е да се организираат настани за подигање на свеста на невработените лица за нивните права и обврски и подобар пристап на информациите од пазарот на труд.
3. Особено внимание треба да се насочи кон поддршка на вработувањето на младите лица во општината, преку промовирање на повеќе и подобри работни места за младите на возраст од 15-29 години. Поддршката ќе се постигне преку креирање на ефективни политики за образование и обуки кои промовираат можности за вработување на младите и го намалуваат јазот во вештините, вклучувајќи програми за образование, обука и млади, со цел да се подобрат можностите за вработување и социјално вклучување. Покрај тоа, потребно е усогласување на системите за образование и обука со потребите на пазарот на трудот, преку реформа на наставните планови за стручното образование и обука, опфаќање на нестручните вештини и учењето засновано на работа, воведување образование за кариера во средните училишта, како и поголема промоција на услугите на Агенцијата за вработување во делот на насочувањето за кариера. Потребно е и воспоставување на систем за рано профилирање на невработените млади, со цел да се утврдат младите под ризик да се соочат со повеќе пречки на пазарот на трудот, со што ќе се усогласи локалната политика на општината со националните програми за вработување.

¹ Стратегија за локален економски развој на Општина Штип 2012 – 2017 година

4. Воспоставување на редовен систем за соработка помеѓу општината, образовните институции и бизнисите, со цел координација на активностите за формално и неформално образование и континуирано прилагодување на образовниот процес со потребите на пазарот на труд.
5. Вклучување на младите преку Советот на млади и другите претставници на невладиниот сектор во креирањето на политиките, мерките и стратегиите за вработување на локално ниво со цел да се обезбеди партиципативен пристап и креирање на политики и мерки согласно нивните потреби.
6. Воведување на функционален систем на сертифицирани обуки за млади и возрасни за занаетчиски дејности базирани на побарувањата на пазарот на трудот.
7. Со оглед на мошне неповолната образовна структура на невработените лица, потребно е проширување на можностите за преквалификација, доквалификација, стекнување вештини и нови знаења на работната сила, односно зајакнување на капацитетите на лицата кои активно бараат работа. Огромно е значењето за усогласеноста на образовните програми со потребите за работна сила. Оттаму, неоспорна е потребата работната сила континуирано да се едуцира, да се преквалификува и да се доквалификува, во согласност со потребите на бизнисот.
8. Во однос на целните групи на активни баратели на работа, посебно би требало да се стимулира вработувањето на младите лица, посебно оние со високо образование, како и лицата што подолго време чекаат работа. Во таа насока, треба да се создадат поволни можности за искористување на сите расположливи законски олеснувања за работно ангажирање на оваа категорија невработени лица, но и да се воведуваат нови активни мерки за стекнување работно искуство и вештини што ќе им овозможат побрзо вработување. Воведување на мерки кои ќе го стимулираат менторството, волонтерството и практиканството на локално ниво, субвенционирање на млади приправници, стимулирање на одредени стручни кадри со кредитирање и стипендирање, со цел подобрување на вработливоста на младите и нивна поголема подготвеност за вклучување на пазарот на труд.
9. Организирање на тркалезни маси, работилници, информативни сесии, панел дискусии и други настани од едукативно-информативен карактер на локално ниво со цел приближување на информациите до младите, невработените и бизнисите со цел подобрување на можностите за вработување, отворање на нови работни места, подобрување на вработливоста и капацитетите на сите локални чинители.
10. Редовно информирање на учениците за предностите кои ги нуди стручното образование и факултетите од техничките струки со цел полесно да се вработат, имајќи го во предвид зголемениот интерес за вработување од страна на бизнисите за овој вид на кадри, како на локално, така и на национално, но и на глобално ниво. Поради тоа, запознавањето со важноста и улогата на

средните стручни училишта во развојот на конкурентен пазар на трудот, економскиот развој на општината и креирањето на кадри според потребите на локалната/регионалната бизнис заедница има особено значење.

11. Организирање на обуки, работилници и курсеви за едукација на кадрите на локално ниво на различни теми идентификувани како неопходни од страна на работодавачите за нивно полесно инкорпорирање во пазарот на труд.

2. ОПШТИНСКИ СТРАТЕШКИ ПРИОРИТЕТИ

Со цел да се воспостави одржлив развој на општината и да се подобрат условите за живот на населението, Општина Штип има подготвено и усвоено повеќе стратешки документи. При изработката на ЛАПВ, тимот за изработка ги зеде во предвид постоечките стратешки документи кои регулираат области поврзани со вработувањето и условите за зголемување на вработувањето во општината: Стратегија за локален економски развој за периодот 2012 -2017 година; Стратегија за рурален развој; Програма за развој на Источниот плански регион и Стратешкиот план на ЛЕСС на Општина Штип. Разгледувањето на овие документи е потребно за идентификување на прашањата за кои треба да се обрне внимание во наредниот период, со цел да се зголеми ефикасноста во постигнувањето на поставените цели.

2.1 СТРАТЕГИЈА ЗА ЛОКАЛЕН ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ НА ОПШТИНА ШТИП

Стратегијата за Локален економски развој на Општина Штип вклучува пет идентификувани приоритетни области за интервенција: ----->

Општината во Стратегијата за одржлив развој има поставено 2 стратешки цели:

1. *Цел 1. Обезбедување на услуги со постојан квалитет на своите граѓани и правни субјекти и*
2. *Цел 2. Подобрување на животниот стандард на локалното население и заштита на животната средина.*

СТРАТЕШКИ ПРИОРИТЕТ 1 – ЕКОНОМИЈА

Стратешки цели кои ќе придонесат кон развој на економијата во Општина Штип се:

1. Создавање на поволна клима за понатамошен развој на постоечките бизниси;
2. Поттикнување на иницијативи за започнување на нови микро, мали и средни претпријатија преку поддршка на претприемништвото;
3. Унапредување на туризмот;
4. Привлекување на надворешни инвестиции и
5. Меѓународна соработка на Општина Штип.

I. Економија

II. Инфраструктура

III. Здравство и социјала

IV. Образование култура и спорт

V. Животна средина

Имајќи го во предвид фактот дека економскиот раст се постигнува со развој на бизнисот, согласно Стратегијата, сите напори треба да бидат насочени кон создавање на повољна клима за понатамошен развој на постоечките бизниси и за започнување на нови бизниси. За да се постигне целта, треба да се создадат услови за бизнис секторот, така што тие треба да бидат релативно подобри во однос на општините во поширокиот регион, а реструктурирањето на постоечката економија во општината треба да биде насочена кон производство со голема додадена вредност. Ваквата ситуација ќе ја **намали невработеноста** и позитивно ќе влијае врз благосостојбата и животниот стандард на граѓаните.

СТРАТЕШКИ ПРИОРИТЕТ 2 – ИНФРАСТРУКТУРА

Дефинирани стратешки цели кои ќе придонесат кон развој на инфраструктурата во Општина Штип се:

1. Развој на комуналната инфраструктура;
2. Развој на сообраќајната инфраструктура и
3. Развој на енергетската инфраструктура .

Во спроведувањето на стратешките цели и акциите за постигнување на резултати во оваа приоритетна област, во стратегијата се препорачува употреба на сите три стратегии, инвестиционата стратегија, стимулативната и стратегијата за поддршка.

СТРАТЕШКИ ПРИОРИТЕТ 3 – ЗДРАВСТВО И СОЦИЈАЛА

Дефинирани стратешки цели кои ќе придонесат кон развој на социјалната и здравствената заштита – сектор социјална заштита, во Општина Штип се:

1. Создавање услови за отварање на центри за лица кои се наоѓаат во социјален ризик од регионален карактер и
2. Мрежно поврзување на институциите од јавен интерес, општината и НВО сектор кои работат во сферата на социјалната заштита.

За да се постигне стратешката цел 1, потребно е да се спроведе следната акција: Поддршка во подигање на нивото на услуги на функционирање на клиничката болница. За да се постигне стратешката цел 2, потребно е да се спроведат следните акции: Едукација на здравствените работници и јавноста за практикување палијативна грижа и Воспоставување на здравствени капацитети и услуги по однос на палијативната грижа.

СТРАТЕШКИ ПРИОРИТЕТ 4 – ОБРАЗОВАНИЕ, КУЛТУРА И СПОРТ

Дефинирани стратешки цели кои ќе придонесат кон развој на образованието, културата и спорот во Општина Штип се:

1. Усогласување на образованието наспроти потребите на стопанството и заедницата;
2. Подобрување на квалитетот во основното и средното образование;

3. Создавање на услови за целосен опфат на сите деца од училишна возраст во образовниот процес;
4. Подобрување на квалитетот на културното живеење во Општина Штип;
5. Придонес кон Заштита на културното наследство и управување со културните ресурси;
6. Зајакнување на процесот на културно изградување на младите со нивно активно вклучување како креатори и консументи на културата во Штип и
7. Подобрување на условите за спорт и рекреација.

За реализација на стратешките цели и акциите за постигнување на резултати во оваа приоритетна област, препорачливо е да се употребат сите три стратегии: инвестиционата стратегија, стимулативната и стратегијата за поддршка. Најважната стратегија која треба да се примени е стратегијата за поддршка во комбинација со стимулативната и инвестиционата стратегија.

СТРАТЕШКИ ПРИОРИТЕТ 5 – ЖИВОТНА СРЕДИНА

Дефинирани стратешки цели кои ќе придонесат кон развој на животната средина, во Општина Штип се:

1. Создавање на услови за подобрување на управувањето со животната средина на локално ниво и
2. Развој на систем за управување со отпадот.

Во областа на заштитата на животната средина, согласно законската регулатива и согласно стратегијата, општината е должна да ги дефинира, проценува и постави проблемите од областа на животната средина, базирани на ризикот за човековото здравје, екосистемите и квалитетот на животот. Врз основа на ваквата идентификација, анализа и посочувања, општината има надлежност да развива стратегии и активности за намалување на ризиците по животната средина во Општината. Во стратегијата се предвидени сите неопходни акции за заштита на животната средина на локално ниво.

2.2 СТРАТЕШКИ ПЛАН НА ЛЕСС НА ОПШТИНА ШТИП

ЛЕСС на Општина Штип е формиран во февруари 2013 година, како заедничко советодавно и консултативно тело на општина Штип, основано од општина Штип, Организацијата на работодавачи на Македонија, Сојузот на синдикати на Македонија - Синдикална канцеларија Штип и Конфедерација на слободни синдикати на Македонија. ЛЕСС ги следи состојбите и разгледува прашања кои се однесуваат на подобрувањето на економско социјалната положба на работниците и работодавачите во општината и дава свои мислења и предлози.

Стратешкиот план на ЛЕСС на Општина Штип е усвоен во 2013 година и вклучува прашања за вработување на младите и зајакнување на врските помеѓу потребите на пазарот на трудот дефинирани од страна на деловните субјекти и вештините што се развиваат кај младите преку образовниот систем. При изработката на планот беа земени во предвид социјалните и економските аспекти кои се од интерес за локалното

население и општината, како и сите други релеванти информации поврзани со областите на делување на советот.

Претставниците на ЛЕСС издвоија три стратешки цели и дефинираа сет на активности неопходни за остварување на поставените цели и неопходни за функционирање на советот и тоа:

1. Намалување на невработеноста на младите во општина Штип;
2. Зајакнување на капацитетите на ЛЕСС и
3. Подобрување на квалитетот на животот на граѓаните на општина Штип.

Со имплементацијата на Стратешкиот план на ЛЕСС ќе се придонесе кон подобрување на состојбите и прашањата што се однесуваат на економско - социјалната положба на работниците и работодавачите во општината, а со тоа ќе се подобри квалитетот на животот на граѓаните на Штип.

3. АНАЛИЗА НА ПАЗАРОТ НА ТРУД

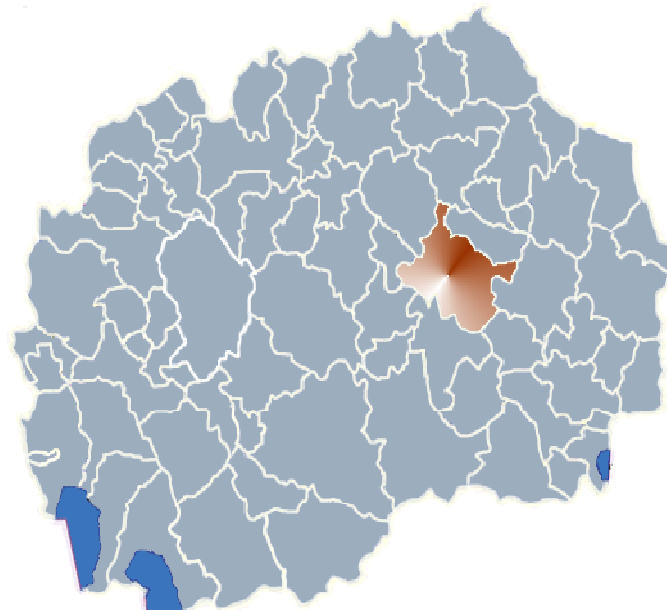
ОПШТИНА ШТИП – ОСНОВНИ ПОДАТОЦИ

3.1.1 Локација, природни услови и компаративни предности на Општина Штип

Општина Штип се наоѓа во централниот источен дел на Република Македонија. Зафаќа простор со површина од 893 км², односно 3,1% од површината на државата. Во рамките на општината има 71 населено место. Се граничи со седум општини и тоа: Радовиш, Конче, Неготино, Градско, Лозово, Свети Николе и Карбинци. Територијата на општина Штип лежи во средното сливно подрачје на реката Брегалница.

Општината Штип се наоѓа помеѓу 41°31'15" и 41°44'25" северна географска ширина и 22°10' и 22°13' источна географска должина. Подрачјето на Штип претежно е со планинска и ридска местоположба, со исклучок на Кочанската, Овчеполската и Лакавичката котлина со долините на реките Брегалница и Лакавица. Просек на висинската разлика во целина помеѓу планинските с'ртови и рамнинските предели по теченијата на реките изнесува 1300 м, а средна надморска височина е 250м.

На картата е прикажана местоположбата на општина Штип во границите на Република Македонија.

Слика 1 Местоположбата на општина Штип во границите на Република Македонија.

Подрачјето на Општина Штип се карактеризира со умерено континентална клима и со одредени влијанија на изразито **медитеранска клима** преку долината на реката Брегалница. Ова подрачје се одликува со посебен температурен режим. Тој е резултат на специфичните карактеристики на подрачјето, а особено на продорите на студени и топли воздушни маси во текот на годината, кои во зимските месеци условуваат доста ниски, а во летните месеци доста високи температури на воздухот. Поради тоа, ова подрачје се одликува со зголемено апсолутно температурно колебање, чија вредност изнесува 64,9 °C.

Стопанството во Општина Штип се карактеризира со релативно голема застапеност на секторот индустрија кој работи профитабилно и ангажира значителен дел од работниот потенцијал на регионот. Основен белег на стопанството во Штип е **текстилната индустрија**. Според бројот на вработени во текстилната индустрија, Штип може да се смета за еден од водечките текстилни центри во поширокиот регион. Покрај текстилната индустрија и конфекциите значителна е застапеноста и на **кожарската, прехранбената, дрвната и металната индустрија**. Од другите сектори се издвојуваат **транспортните услуги и трговијата на големо и мало**.

Кога се зборува за специфичностите на локалниот економски развој на Штип треба да се има во предвид и планираната реализација на **слободната економска зона и карго аеродромот**.

Со отворањето на **Универзитетот „Гоце Делчев“ - Штип**, огромен број млади луѓе од градот, регионот и од цела држава имаат можност да се стекнат со универзитетско образование токму во нашата општина. Иако е основан во 2007 година, денес УГД располага со 13 факултети и една Висока Школа. За само 3 години, Универзитетот успеа да привлече 9000 студенти што претставува своевиден рекорд, кој оди во прилог на ширењето на штипскиот Универзитет. Штип располага со студентски дом и интернат за средношколци.

3.1.2 Население

Општината има густина на населеност со стапка од 81,95 жители/км². Следено од пописот од 2002 година, во населените места живеат 47.796 жители од кои 23.876 се жени и 23.920 се мажи.

Во табелите во прилог се дадени Процени на населението на 30.06.2013 и 31.12.2013 според полот и возраста, по општини и по статистички региони (НТЕС 3-2007 година):

Табела 1 Население во Република Македонија на 30.06.2013 година

Општина	Сè	Мажи	Жени
Република Македонија	2 064 032	1 033 990	1 030 042
Штип	48 590	24 283	24 307

*Извор: Процени на населението на 30.06.2013 и 31.12.2013 според полот и возраста, по општини и по статистички региони (НТЕС 3-2007 година)

Табела 2 Население во Република Македонија на 31.12.2013 година

Општина	Сè	Мажи	Жени
Република Македонија	2 065 769	1 034 841	1 030 928
Штип	48 602	24 274	24 328

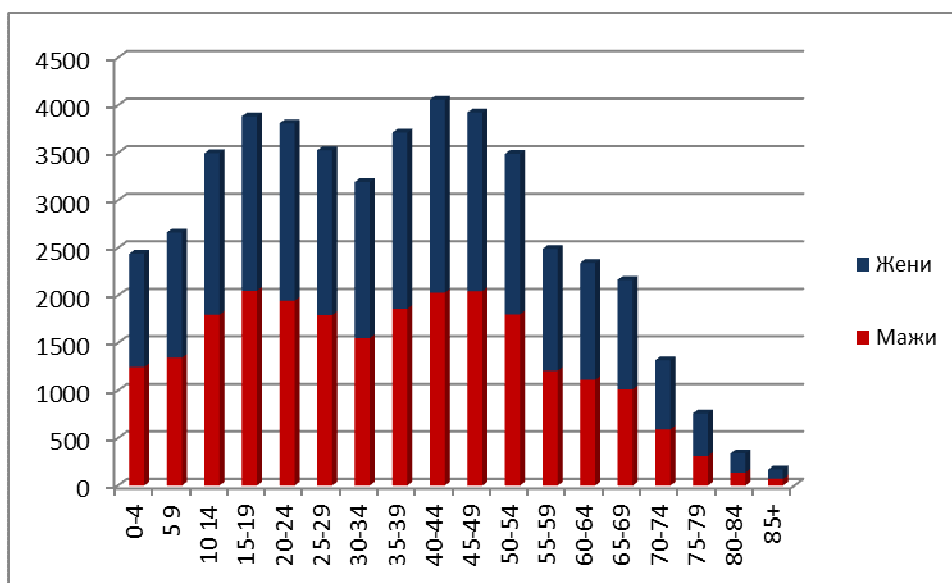
*Извор: Процени на населението на 30.06.2013 и 31.12.2013 според полот и возраста, по општини и по статистички региони (НТЕС 3-2007 година), Државен завод за статистика на РМ

Во согласност со проценките на населението во декември 2013 година, општина Штип имала 48 602 жители од кои 24 274 се мажи, а останатите 24 328 лица се жени. Стапката на пораст на населението е за околу 1,7%, од 2002 до 2013 година.

2. Возрасна и полова структура на населението

Популацијата, која ја населува општината, се карактеризира со значителни промени, во насока на намалувањето на учеството на младите и значителен пораст на уделот на повозрасното население. На следниот графикон, прикажани се возрасната и половата структура на населението:

Графикон 1 Возрасна и полова структура на населението

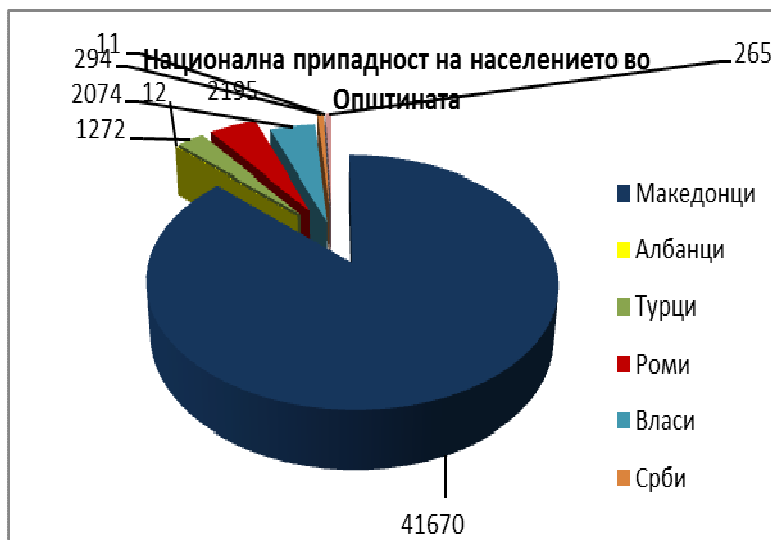

Во однос на старосната структура на населението, старосната група од 15 до 64 години е најзастапена со 72%, додека во најстарата група (над 85 години), припаѓаат само 10% од вкупното население, а деца од 0 до 14 години се застапени со 18%.

Национална припадност на населението во општина Штип

Во општина Штип 12,2% од населението припаѓа на различни малцински етнички заедници.

Графикон 2 Национална припадност на населението во Општината

Процентуалниот удел на националностите во општината е следниот: Македонци – 87,18%; Срби – 0,615%; Албанци – 0,025%; Роми 4,59%; Бошњаци – 0,02%; Власи – 4,339%; Турци – 2,661% и останати 0,554%.

3.1.3 Економска состојба

Источниот регион, според условната поделба на региони на Државниот Завод за Статистика, во однос на неколку важни економски показатели (БДП по жител во УСД и просечна стапка на раст на БДП според методата на куповна моќ) е на четврто до петто место, од вкупно осум региони. Учеството на Источниот регион во вкупниот БДП на Република Македонија е 8.07%.

Табела 3: Бруто-домашен производ, по региони, 2011г.

	Бруто-домашен производ (во милиони денари)	Бруто-домашен производ по жител (во денари)	Структура на бруто-домашниот производ	Бруто-домашен производ по жител МК=100
РМ	459 789	223 357	100.0	100.0
Вардарски	35 121	228 324	7.6	102.2
Источен	37 092	206 773	8.1	92.6
Југозападен	35 942	162 253	7.8	72.6
Југоисточен	44 688	258 230	9.7	115.6
Пелагониски	53 205	227 732	11.6	102.0
Полошки	33 406	105 728	7.3	47.3
Североисточен	25 511	145 554	5.5	65.2
Скопски	194 823	321 544	42.4	144.0

Бруто инвестициите во основни средства во 2011 година во Источниот плански регион, во кој припаѓа општина Штип учествува со 4.7% во бруто инвестиции во основни средства на Република Македонија.

Табела 4: Бруто-инвестиции во основни средства, по региони, 2011

Регион	Милиони денари	Структура (%)
Република Македонија	94 698	100.0
Вардарски	5 146	5.4
Источен	4 444	4.7
Југозападен	3 815	4.0
Југоисточен	4 959	5.2
Пелагониски	5 108	5.4
Полошки	7 244	7.6
Североисточен	1 145	1.2
Скопски	62 837	66.4

Споредбата на основните економски показатели на Штип во однос на националната економија и регионот во кој се наоѓа, е од суштинско значење за квалитативно согледување на состојбата на локалниот економски развој, во однос на поширокиот економски контекст.

Развојот на стопанството во Источниот плански регион беше под силно влијание на општите услови за стопанисување во Република Македонија, со силен белег на карактеристиките на транзицијата и со нагласени реформски зафати во сите сфери на општественото живеење: сопственичката трансформација, афирмацијата на стоковото производство, приватизацијата и реструктурирањето на претпријатијата. Транзициските проблеми ги доведоа во незавидна положба некогашните индустриски гиганти кои работеа во овој регион.

Како и во другите региони и во Источниот регион најзначајни носители на стопанскиот развој се малите и средните претпријатија кои учествуваат со 72% во вкупното производството и со 76% во вкупниот број вработени во нефинансискиот сектор.

Во графиконот во продолжение се дадени активните деловни субјекти по големина во Општина Штип:

Графикон 3 Активни деловни субјекти по големина во општина Штип

*Извор: Државен завод за статистика, Статистички годишник на Република Македонија, 2013

Во Регионот делуваат и повеќе агроиндустриски претпријатија, сточарски фарми, кланица со ладилник, дестилерија и др. Најзначајни сектори во регионот се текстилната конфекциска индустрија, кожарската индустрија, прехранбената и преработувачката индустрија, транспортните услуги, трговија на големо и мало, дрвната индустрија и метало-преработувачката индустрија.

Основен белег на стопанството во Штип е **текстилната индустрија**, која повеќе од половина век успешно опстојува на штипското тло. Споредено со европските градови, Штип е еден од водечките, според бројот на вработени во текстилството. Тоа значи дека приватните фирми од кластерот се носители на вработувањето на штипјани. Воедно, важни се за воспоставувањето на деловните односи со странските партнери. Во областа на стопанството, текстилната индустрија е водечка гранка во Општина Штип со забележителни резултати во формирањето на БДП, вработеноста и извозот. Текстилната индустрија е развиена благодарение на приватизацијата на големите текстилни фабрики во градот и следователно се отворија нови 75 фабрики за производство на текстил, текстилни производи, индустриски текстил и друго. Поради забавените процеси на прилагодување во текстилната индустрија, преовладува лон работењето, кое се сведува главно на шиене како еден од најнедоходовните видови на соработка со странските партнери. Од вкупниот број лон работат дури 67 фабрики, сопствено производство имаат само 8, а 10 имаат сопствено производство и работат лон. Дури 10,8% од вкупниот број на фабрики во Македонија кои работат во текстилната индустрија, имаат седиште т.е. се наоѓаат во Општина Штип, а во нив работат 15,8% од вкупниот број на вработени во текстилната индустрија на ниво на Македонија.

Во **кожарското индустриското производство** во Штип, лидер е фабриката за чевли „Баргала“, една од најстарите во регионот (формирана 1945 год.) и која навреме ги помина транзициските процеси и приватизацијата. Во Баргала има 1.250 вработени, што претставува приближно 8% од вкупно вработените во општина Штип. 80 % од производството се извезува, додека 20 % е домашен пазар. Трудоинтензивноста (лон работа) е карактеристика и на оваа индустриска гранка. Вкупните годишни приходи на „Баргала“ се приближно 3 мил. Евра. Инвестициските вложувања во последните три години изнесуваат околу 19 мил, МКД (прибл. 2 мил, Евра).

Во областа на **градежништвото**, во општината е извршена трансформација, па од некогашните големи градежни општествени фирми, носители на градежништвото, формирани се повеќе помали фирми. Лидер во индустријата е АД „Бетон“-Штип, кој има постигнато солидна пазарна позиција во националниот и регионалниот пазар. Во општината постојат 39 регистрирани стопански субјекти во областа на градежништвото, кои нудат целосна примена на инжинеринг и градежни услуги на своите клиенти, како изведба на разни капитални проекти, како станбени, комерцијални, јавни и индустриски објекти.

Прехранбено-преработувачката индустрија е исто така една од позначајните во регионот на Штип. Постојат капацитети за кондиторска индустрија, производство на

масло, производство на безалкохолни пијалоци, преработка и конзервирање на овошје, како и неколку винарски визби.

Во последните неколку години со отпочнување на процесот на приватизација во општината се регистрирани над 2.000 фирми, од кои поголем број се од сферата на **трговијата**. Големите општествени фирми од областа на трговија и услуги се трансформираа во помали и дисперзирани деловни субјекти.

Дрвната индустрија на територија на општината е во подем, и е застапена со примарно производство на дрвени елементи, како и производство на секундарни дрвени производи (мебел од масивно дрво и плочести материјали, дрвени врати и прозорци). Ова е во принцип индустрија, која нуди можност за самовработување. Тоа е веднаш видливо од структурата на бизнисите во индустријата. Постојат неколку мали и средни претпријатија и уште стотина микро бизниси, кои во принцип нудат самовработување, и најчесто имаат еден до двајца вработени. Вкупниот број на вработени во оваа дејност е приближно 250 до 300.

Метало-преработувачката индустрија е застапена со повеќе од 14 фирми. Тие заедно располагаат со покриена корисна површина од 17.000 м² и во неа работат повеќе од 350 вработени. Бројката на вработените е сразмерно мала во однос на капацитетите поради процесот на реструктурирање. Во оваа гранка би требало да се очекува многу побрзо вработување на машка работна сила и тренд на нејзин развој во наредните години. Присутни се и директни инвестиции поради капацитетите и можностите што ги нуди оваа гранка.

Во моментот од **бизнис секторот во општинското рурално подрачје** на Општина Штип, присутни се: капацитети од винарската индустрија, капацитет за откуп, преработка и сушење на зеленчук, продажба на украсен фасаден камен, угостителски и рибен ресторант, мали земјоделски стопански капацитети на индивидуални земјоделски производители, преработка на индустриски мазива и масло, сепарација на камен и песок и транспортни претпријатија со магацински сладишта.

Табела 5 Структура на деловните субјекти според Националната класификација на дејности по стопански сектори:

Реден број	Стопански сектор	Број на регистрирани субјекти	
1	Земјоделство, лов и шумарство	121	2.7%
2	Рибарство	1	0.02%
3	Вадење на руди и камен	2	0.05%
4	Преработувачка индустрија (производство на прехранбени производи и пијалоци, производство на тутунски производи, текстилни ткаенини, штавење, доработка и производство на кожа, производство на куфери, торби и	664	15%

	обулки, преработка на дрво и производи од дрво, производство на целулоза, хартија и производи од хартија)		
5	Снабдување со електрична енергија, гас и вода	5	0.1%
6	Градежништво	113	2.6%
7	Трговија на големо и мало, поправка на моторни возила, мотоцикли и предмети за лична употреба и за домаќинствата	2331	52.8%
8	Хотели и ресторани	250	5.7%
9	Сообраќај, складирање и врски	307	7%
10	Финансиско посредување	3	0.1%
11	Активности во врска со недвижен имот, изнајмување и деловни активности	158	3.6%
12	Јавна управа и одбрана, задолжителна социјална заштита	29	0.7%
13	Здравство и социјална работа	66	1.5%
14	Образование	34	0.8%
15	Други комунални, културни, општи и лични услужни активности	332	7.5%
Вкупно		4416	100%

Развојот на индустријата се планира и преку слободната индустриска зона, а како дополнителен стимул се јавува изградбата на карго-аеродром, согласно проектот на Владата на Република Македонија, кој со проширување и преадаптација би прераснал во еден од водечките аеродроми на државата.

Во Штип функционира **бизнис инкубатор** Туртел-Инкубатор Дооел - Штип. Организацијата е формирана на 25 Јули 1997 година, како друштво за помош и поддршка на малите и средни претпријатија. Инкубаторот е формиран со техничка и финансиска помош на Агенцијата за приватизација на Р. Македонија и Светска Банка, со единствен основач АД Туртел - Штип, кој вложи основачки влог од приближно 11.000.000,00 денари деловен простор, со кој Инкубаторот стопанисува. Туртел - Инкубатор, својата дејност ја извршува преку три организациони целини и тоа:

1. Администрација
2. Услуги и
3. Центар за помош и поддршка на МСП.

До сега, инкубаторот има обезбедено поддршка и услуги на повеќе од 200 фирми, од кои 21 станаа членки на Инкубаторот. Од втората половина на 2000 година, инкубаторот работи на принципот на самофинансирање и до денес, успешно ги извршува своите активности.²

² Стратегија за локален економски развој на Општина Штип 2012 – 2017 година

Вкупната земјоделска површина во општина Штип изнесува 31.757ha, од кои 9.906ha се обработливи површини. Карактеристика и благодет на земјоделството во Штип е тоа што во овој дел на Овчеполието протекуваат водите на ХС Брегалница и поголем дел од земјоделските површини се опфатени со системот за наводнување.

Во Република Македонија, во 2011 година, најголеми инвестиции во основни средства имало во секторите: градежништво (29 594 милиони денари), преработувачка индустрија (12 548 милиони денари) и Транспорт и складирање (11 331 милиони денари).

На следната табела се дадени Инвестиции во основни средства според намената на вложувањата за општина Штип.

Табела 6 Инвестиции во основни средства според намената на вложувањата за општина Штип

Дејност	Инвестиции во милиони денари
Преработувачка индустрија	373
Градежништво	106
Трговија на големо и трговија на мало: поправка на моторни возила, мотоцикли	126
Транспорт и складирање	109
Објекти за сместување и сервисни дејности со храна	2
Информации и комуникации	63
Јавна управа и одбрана; задолжително социјално осигурување	2
Образование	102
Дејности на здравствена и социјална заштита	17
Уметност, забава и рекреација	2
Други услужни дејности	2

*Извор: Државен завод за статистика - Инвестиции во основни средства, 2011

Врз основа на член 30 став 4 од Законот за рамномерен регионален развој (“Службен весник на Република Македонија“ бр.63/07), Владата на Република Македонија донесе одлука за класификација на планските региони според степенот на развиеноста за периодот од 2013 до 2017 година и тоа:

Табела 7. Класификација на планските региони според степенот на развиеноста 2013-2017

Плански регион	Развоен индекс во однос на просекот на РМ	Економско социјален индекс	Демографски индекс	Учество во државната помош за рамномерен регионален развој (во %)
Скопски	151,0	147,7	153,5	7,2
Југоисточен	97,1	129,5	72,4	11,1
Источен	96,1	136,4	65,5	11,3
Пелагониски	91,2	109,1	79,6	11,9
Полошки	82,4	50,0	106,9	13,2
Југозападен	81,4	97,7	69,0	13,3
Вардарски	73,5	70,5	75,9	14,7
Североисточен	62,7	27,3	89,7	17,3

Класификацијата на планските региони во член 2 од оваа одлука е извршена според развојниот индекс. Економско социјалниот индекс и демографскиот индекс се користат за лоцирање на приоритетите на планските региони кои се квалификуваат за добивање на средства за поттикнување рамномерен регионален развој според развојниот индекс.

Учеството на Источниот плански регион во распределбата на средствата за финансирање на проекти за развој на планските региони во периодот од 2013 до 2017 година, согласно извршената класификација е 11,3 % од определените средства од годишната програма за рамномерен регионален развој, имплементирана преку Бирото за рамномерен регионален развој на Република Македонија.

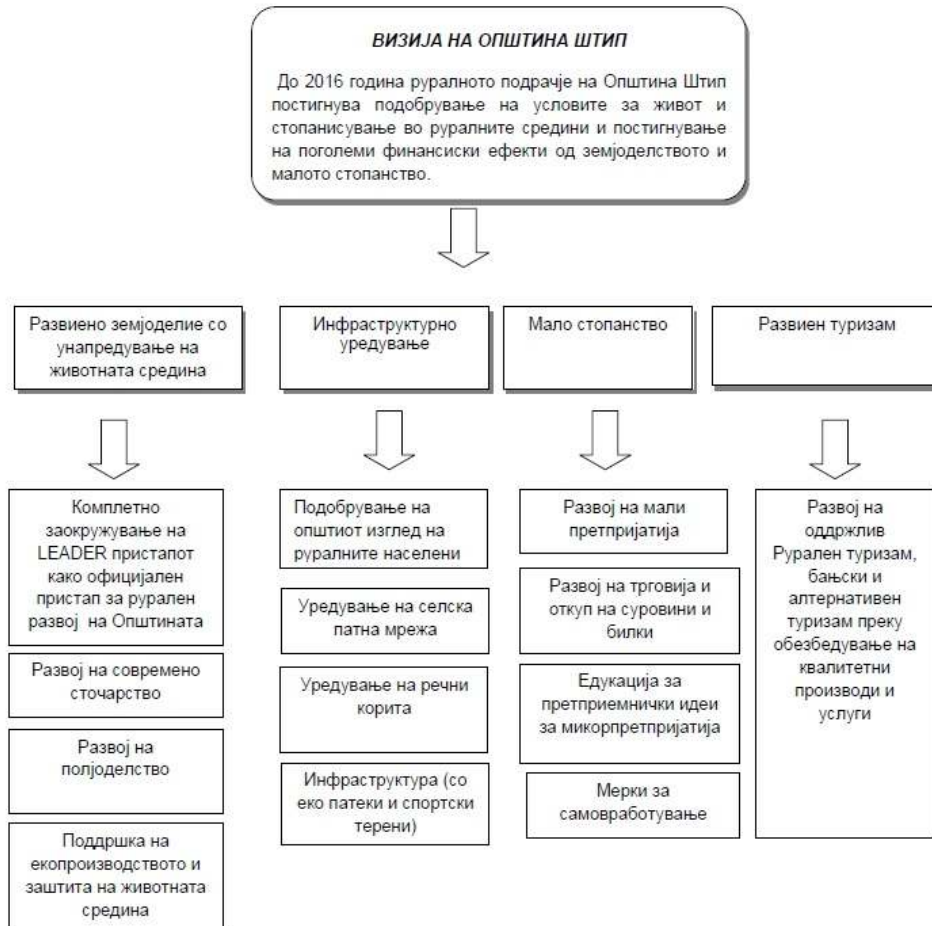
3.1.4 Рурален развој во Општина Штип

Согласно Под-стратегијата за рурален развој на Општина Штип 2012-2017, идентификувани приоритетни области на делување се:

- Развиено земјоделство со унапредување на животната средина;
- Инфраструктурно уредување;
- Мало стопанство и
- Развиен туризам.

На следната слика е претставена шемата на Под-стратегијата за рурален развој на општина Штип.

Под-стратегија за рурален развој на Општина Штип 2012-2017

Слика 2 Приказ на под-стратегија за рурален развој на општина Штип

Приоритетните области претставуваат идентификувани сектори врз кои организирано ќе се насочуваат активностите поврзани со руралниот развој во општината. Дополнително, приоритетните области претставуваат стремежи и амбиции на граѓаните, правните субјекти и општинската администрација за иднината и физиономијата на руралните средини на општината. Важно е да се напомене дека секоја од овие области има еднаква приоритетна важност за општината и нивната редоследна поставеност не значи дека со тоа е направена и нивна приоритизација по важност.

3.1.5 Вработување

Според официјалните статистички податоци од Пописот од 2002 година, бројот на вработени во општина Штип бројот на вработени изнесувал 13.669 лица, од кои 12896 се вработени, 406 се работодавци, 412 се вработени за сопствена сметка и 15 се неплатени семејни работници. Најголем број на вработени имало во преработувачката индустрија (5247 лица) и во јавните установи: јавна управа, одбрана, образование и

здравство (3267 лица) , во секторот трговија на големо и мало, поправка на моторни возила, мотоцикли и предмети за лична употреба и домаќинства (1661 вработен). Покрај овие дејности, релативно голем бил бројот на вработените во секторите: земјоделство, лов и шумарство, градежништво, сообраќај, складирање и врски.

Носителите на вработувања може да се поделат во четири групи: Првата и најзначајна група се претпријатијата од приватниот сектор каде е најголемиот број на вработени. Може слободно да се каже дека во сите анализи на пазарот на трудот ова е групата на која најмногу се обрнува внимание и од која се очекува да биде носител на зголемувањето на вработувањето во општината, односно регионот. Втората група ја сочинуваат јавните и буџетските институции каде концентрацијата на вработени е втора по ред по приватниот сектор. Потенцијалот за вработување и отворање нови работни места во оваа група се состои во реализирање на проекти за поголема искористеност на потенцијалот на општината. Третата група опфаќа вработени занаетчи, индивидуални земјоделци и невработени лица кои најчесто се самовработуваат. Четвртата група се странските директни инвестиции. Потенцијал за отварање на нови работни места постои преку урбанизираните индустриски зони и туристичките локалитети.

Бројот на работоспособно население на возраст од и над 15 години во Источниот плански регион изнесува **150 184** лица. Просечна исплатена бруто-плата по вработен во 2013 година изнесува **15 342** денари и е пониска во однос на просечната плата на ниво на Република Македонија, која изнесува **21 145** денари.

Индексот на просечната исплатена нето-плата по вработен во 2013 година, во однос на 2012 година, изнесува 101.2. Ваквото зголемување се должи, пред сè, на зголемувањето на просечната исплатена нето-плата по вработен во Пелагониски регион за (3.3%), **во Источен регион за (2.6%)** и во Југозападен регион за (1.9%).

3.1.6 Невработеност

Стапката на невработеност на ниво на Република Македонија во последните години покажува благо намалување. Во 2013 година стапката на невработеност на ниво на држава изнесува 29%, додека во Источниот регион е 19,5%. Од податоците може да се заклучи дека невработеноста во Источниот регион е значително под просечната на ниво на држава и по тој основ Источниот регион е на второ место од осумте плански региони.

Табела 8 Стапка на невработеност на населението на возраст од 15 години и повеќе

	Стапка на невработеност				
	Unemployment rate				
	2009	2010	2011	2012	2013
Република Македонија	32.2	32.0	31.4	31.0	29.0
Вардарски регион	39.7	37.0	36.4	35.9	29.8
Источен регион	17.0	16.4	16.4	18.5	19.5

Југозападен регион	32.7	34.3	42.8	42.3	36.7
Југоисточен регион	14.4	11.5	9.3	13.8	18.8
Пелагониски регион	33.2	33.6	31.4	25.3	22.2
Полошки регион	27.3	30.8	31.8	34.2	33.6
Североисточен регион	64.8	62.8	59.6	52.8	44.9
Скопски регион	33.5	33.0	30.7	31.3	29.3

*Извор: Анкета за работната сила, 2013, Државен завод за статистика на РМ

Состојба со невработеност во општина Штип

Заклучно со септември 2014 година, во Центарот за вработување Штип евидентирани се 2.858 невработени лица. Според местото на живеење на невработените лица, од вкупниот број 2.580 лица, 90% се лица кои потекнуваат од град, додека од селата како невработени се пријавиле 10%. Мажите во вкупниот број на евидентирани невработени се застапени со 66% или 1.719 лица, во споредба со жените кои во вкупната невработеност учествуваат со 34% или 1.139.

3.1.7 Образование

Според досегашната ситуација на подрачјето на општина Штип подрачната единица на Министерство за образование и наука од Штип е надлежна за основното и средно образование. Во склоп на Министерството, работи и државен инспектор за образование, со седиште во Штип. Според генералниот процес на децентрализација во РМ, и конкретно според Законот за локална самоуправа, од 2005 година, надлежноста за организирање на образованието и предшколското згрижување на децата е дел од ингеренциите на локалната самоуправа.

Во Општина Штип во јавните установи за згрижување и воспитание – Детски градинки согласно податоците од Државен завод за статистика, 2013 година, се згрижени вкупно 1253 деца од кои 626 се женски деца. Вкупниот број на вработени кои се грижат за децата е 217 од кои машки 25, а женски 192.

Во општина Штип има **пет основни општински училишта**: ООУ „Ванчо Прке“, ООУ „Гоце Делчев“, ООУ „Тошо Арсов“, ООУ „Димитар Влахов“ и ООУ „Славејко Арсов“.

Средното образование во општина Штип се одвива во **5 средни училишта** и тоа: СОУ Гимназија „Славчо Стојменски“, СОУ „Коле Нехтенин“, СОУ „Димитар Мирасчиев“, СОУ „Јане Сандански“, ДМУЦ „Сергеј Михајлов“ и Центарот за специјално средно насочено образование „Искра“.

Во општина Штип е лоциран Универзитетот „Гоце Делчев“ кој располага со **13 факултети** и **една висока школа**. Штип располага и со студентски дом и интернат за средношколци. Сместувачките капацитети се зголемуваат со новиот студентски дом што е во изградба од страна на УГД со поддршка на Локалната самоуправа.

Универзитетот започна со 7 (седум) факултети и една висока школа и тоа: Правен факултет, Економски факултет, Педагошки факултет, Факултет за рударство, геологија и политехника (сегашен Факултет за природни и технички науки), Земјоделски факултет, Факултет за информатика и Висока здравствена школа. Од студиската 2008/2009 година во состав на Универзитетот се шест нови факултети и тоа: Факултет за медицински науки, Филолошки факултет, Електротехнички факултет, Машински факултет, Технолошко-технички факултет и Факултет за туризам и бизнис логистика.

Покрај овие единици, во состав на Универзитетот се организирани и катедри, оддели, институти, центри, лаборатории, библиотеки и други внатрешни организациони единици: Геомагнетна опсерваторија, Универзитетски културен центар, Универзитетски спортски центар, Центар за односи со јавноста, Центар за доживотно учење, Центар за електронско учење, Центар за обезбедување на квалитет, Центар за меѓууниверзитетска соработка, Центар за кариера и развој, Информативно-технолошки центар, Универзитетска библиотека, Институт за историја и археологија, Институт за гастрономија, исхрана и диететика, Институт за информатика и Институт за јазици.

Универзитетот во Штип е организиран како најголемиот број европски универзитети. Функционира според моделот на интегриран универзитет. Со Универзитетот раководи ректорот. На Универзитетот се применува нов пристап кон студентите и кон стекнувањето на знаење, усогласен со практиките и искуствата на европските универзитети.

3.1.8 Истражување и развој

Економската и социјалната добросостојба на Република Македонија зависи од динамиката на продукцијата и квалитетот на апликацијата на новите знаења. Зголемувањето на компетентноста и конкурентноста на македонското општество во меѓународни рамки се објективизира во четири клучни процеси: подигањето на моќта на образованието, развојот на науката, негувањето и дисеминацијата на културата и културните вредности и стимулирањето на истражувањето и иновациите. За таа цел, согласно Националната програма за развој на образование во Република Македонија, Министерството за образование и наука презема мерки за стимулирање и поддршка на иницијативите кои се фокусирани во развојот на овие клучни полиња.

Во моментот, истражувањето и развојот во Македонија е на многу ниско ниво. Согласно Националната програма за развој на образование во Република Македонија, состојбата во Република Македонија и економската криза доведоа до уште подрастично опаѓање на можностите за примена на науката во развојот на економијата во земјата. Ваквата состојба предизвикува намалување на соработката на научноистражувачки план меѓу универзитетите, научните институции и економските субјекти. Научно-истражувачката работа во голема мерка се реализира во скромни услови и со минимални средства.

Во наредниот период, Министерството за образование и наука ќе преземе мерки за креирање на балансиран и флексибилен систем на соработка меѓу клучните партнери во истражувањето и развојот. Напоредно со тоа, ќе се направат напори за

зголемување на партиципацијата во интернационалните истражувачки и иновациски мрежи и зајакнување на истражувачката инфраструктура.

Покрај тоа, посебен акцент ќе се стави на поврзувањето на образованието и истражувањето со пазарот на трудот. Со воведување на новите мерки, образованието ќе обезбеди комуникација на истражувањето со променливите потреби во сферата на трудот. Овие потреби во голема мера ќе ги детерминираат карактерот и содржината на образовната политика и планирањето на образованието и обуката во идниот период. Поврзувањето на образованието и истражувањето со пазарот на трудот ќе биде подобро со инсталирање на механизми за зголемена соработка со бизнисот и индустријата.

Еден од инструментите со кои Европската Унија ќе ја исполнува новата Лисабонска агенда се и т.н. Програми на заедницата, фондови наменети за најразлични проекти на корисници од државите-членки, кои треба да придонесат за натамошна продлабочена европска интеграција во дадени области и кои, со текот на времето, можат да прераснат во заедничка политика на ЕУ. За да се обезбеди подобро искористување на средствата распределени во различните програми на заедницата, европската комисија дури и ги поедностави програмите опфатени со финансиската рамка 2007-2013. Имено, сега постојат т.н. рамковни програми кои обединуваат неколку програми од претходната финансиска рамка, така што дојде до унифицирање на правилата за поголема прегледност на програмите кои порано се финансираа и на оние кои се предвидени за периодот 2007-2013.

Со цел унапредување на истражувањето и науката, Македонија има на располагање неколку Европски програми. Програмата ЕУРЕКА е насочена кон развој на пазарно-ориентирани нови технологии и производи. Оваа програма им нуди на македонските истражувачки и индустриски организации конкретни можности за вклучување и соработка во меѓународни иновативни проекти. ЕУРЕКА ќе ги подобри активностите на македонските мали и средни претпријатија, големите компании, истражувачките центри, универзитетите и јавната администрација во насока на развој на пазарно-ориентирани проекти неопходни за поддршка на економскиот раст. Покрај тоа, на Македонија и се на располагање и средствата од Седмата рамковна програма на Европската Унија 2007-2013 наменета за најразлични истражувачки активности, почнувајќи од истражувања на политиките, па сè до најсложени технолошки истражувања. Со Програмата за конкурентност и иновации, која вреди 3,62 милијарди евра за периодот 2007-2013, претпријатијата, истражувачките центри, синдикатите, асоцијациите, агенциите, коморите, корпорациите, банките, инвестиционите фондови и уште многу други субјекти во Македонија можат да ги користат овие поволности, и тоа во форма на грантови со цел создавање на нови претпријатија, подобрување на извозот, зголемување на инвестициите, отворање на нови работни места и поддршка на производните процеси во различни области. Оваа програма се состои од три дела, и тоа:

- 1) Програма за претприемништво и иновации;
- 2) Програма за поддршка на политиката за информатичка комуникациска технологија;
- 3) Програма Интелигентна Енергија Европа.

Со оглед на фактот дека во општината Штип се наоѓа еден од универзитетските центри во Македонија, Универзитетот Гоце Делчев, дел од активностите на ЛЕСС на Штип треба да се насочат кон искористување на расположливите човечки капацитети и расположливата финансиска поддршка од националните и европските програми во оваа област.

3.2 ПОБАРУВАЧКА НА РАБОТНА СИЛА

3.2.1 Тековна побарувачка на работна сила

Според официјалните статистички податоци од Пописот од 2002 година, бројот на вработени во општина Штип бројот на вработени изнесувал 13.669 лица, од кои 12.896 се вработени, 406 се работодавци, 412 се вработени за сопствена сметка и 15 се неплатени семејни работници. Најголем број на вработени имало во преработувачката индустрија (5247 лица) и во јавните установи: јавна управа, одбрана, образование и здравство (3267 лица), во секторот трговија на големо и мало, поправка на моторни возила, мотоцикли и предмети за лична употреба и домаќинства (1661 вработен). Покрај овие дејности, релативно голем бил бројот на вработените во секторите: земјоделство, лов и шумарство, градежништво, сообраќај, складирање и врски.

Стапката на економска активност претставува учество на работната сила во работоспособното население, на возраст од 15 и повеќе години. Економската активност на ниво на Република Македонија во 2013 година е 57,2%, додека во Источниот плански регион за истата година таа изнесува 61%, што значи дека е над државниот годишен просек.

Табела 9: Стапки на активност на населението на возраст од 15 години и повеќе

	Стапка на активност				
	2009	2010	2011	2012	2013
Република Македонија	56.7	56.9	56.8	56.5	57.2
Вардарски регион	58.3	59.1	59.7	59.1	60.7
Источен регион	59.5	58.6	58.2	61.5	61.0
Југозападен регион	55.8	55.5	56.7	56.2	56.2
Југоисточен регион	69.6	69.9	71.0	70.7	69.9
Пелагониски регион	63.8	63.8	63.9	62.8	64.4
Полошки регион	46.1	46.7	43.9	44.5	46.6
Североисточен регион	56.9	58.3	53.7	52.1	54.2
Скопски регион	54.4	54.7	56.1	55.3	55.3

*Извор: Анкета за работната сила, 2013, Државен завод за статистика на РМ

Стапката на вработеност на ниво на Република Македонија покажува тенденција на пораст во последните години. Во 2013 година стапката на вработеност на ниво на

држава изнесува 40,6%, додека во Источниот регион е 49,1%. Од податоците може да се заклучи дека вработеноста во Источниот регион е поголема од просечната на ниво на држава и по тој основ Источниот регион е на трето место од осумте плански региони.

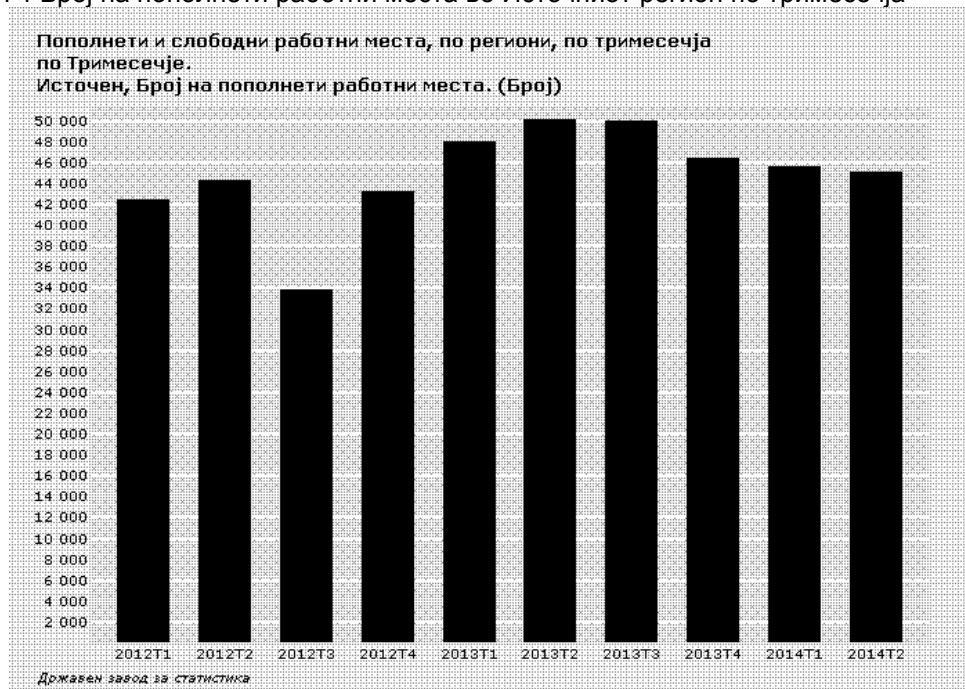
Табела 10 Стапка на вработеност на населението на возраст од 15 години и повеќе

	Стапка на вработеност				
	2009	2010	2011	2012	2013
Република Македонија	38.4	38.7	38.9	39.0	40.6
Вардарски регион	35.2	37.2	38.0	37.9	42.6
Источен регион	49.4	49.0	48.7	50.1	49.1
Југозападен регион	37.5	36.5	32.4	32.4	35.6
Југоисточен регион	59.6	61.9	64.4	60.9	56.8
Пелагониски регион	42.6	42.4	43.8	46.9	50.1
Полошки регион	33.5	32.3	30.0	29.3	31.0
Североисточен регион	20.0	21.7	21.7	24.6	29.9
Скопски регион	36.2	36.7	38.9	38.0	39.1

*Извор: Анкета за работната сила, 2013, Државен завод за статистика на РМ

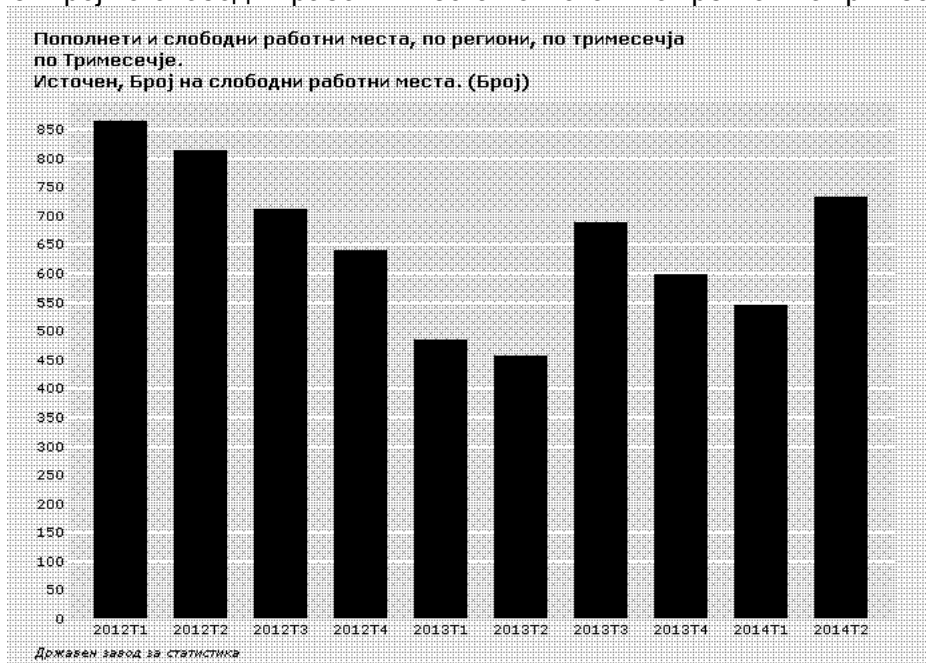
Во графиконите во прилог дадени се податоците за движење на слободните и пополнетите места за вработување во Источниот плански регион согласно податоците од Државниот Завод за статистика на Република Македонија по тримесечја од 2012 година до второ тримесечје на 2014 година.

Графикон 4 Број на пополнети работни места во Источниот регион по тримесечја

*Извор: Државен завод за статистика на РМ

Графикон 5 Број на слободни работни места во Источниот регион по тримесечја

*Извор: Државен завод за статистика на РМ

Од податоците може да се заклучи дека најголем број на пополнети работни места има во третото и второто тримесечје во 2013, додека најголем број на слободни места се забележани во 2012 година, по што следува тренд на намалување во 2013. Особено е важно дека веќе во второто тримесечје во 2014 година, повторно е забележан пораст на бројот на слободни работни места.

Во источниот плански регион бројот на работни места во 2003-2006 година пораснал за 25% во нефинансискиот сектор³. Во периодот на анализа (2003-2006), средните претпријатија креирале 600 работни места, додека пак малите претпријатија креирале околу 6000 нови работни места. Продуктивноста на трудот во анализираниот период просечно се зголемила за 28%, а највисок пораст од 35% е забележан кај средните претпријатија, додека кај малите продуктивноста се зголемила за 27%. Важно е да се напомене дека трошоците за работната сила по вработен во малите претпријатија во анализираниот период останале исти, додека кај средните претпријатија тие се зголемиле за 8%. Од ова може да се заклучи дека малите бизниси најчесто отвораат нископлатени работни места.

Бројот на работоспособно население на возраст од и над 15 години во Источниот плански регион изнесува **150 184** лица. Просечна исплатена бруто-плата по вработен во 2013 година изнесува **15 342** денари и е пониска во однос на просечната плата на ниво на Република Македонија, која изнесува **21 145** денари.

³ Извор: Регионите во Република Македонија 2007“, Програма за развој на Источен плански регион

Табела 11 Просечна исплатена бруто-плата по вработен, 2012 и 2013 година

Дејност	Република Македонија		Источен плански регион	
	2012	2013	2012	2013
Вкупно	20 902	21 145	14 957	15 342
Земјоделство, шумарство и рибарство	15 641	15 639	13 927	13 544
Рударство и вадење на камен	33 733	23 293	38 189	24 626
Преработувачка индустрија	22 243	15 747	16 388	11 637
Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација	52 665	36 362	/	/
Снабдување со вода; отстранување на отпадни води, управување со отпадни дејности за санација на околината	27 465	18 714	22 327	15 728
Градежништво	23 300	17 302	20 550	15 242
Трговија на големо и трговија на мало; поправка на моторни возила и мотоцикли	26 944	19 263	20 002	14 022
Транспорт и складирање	31 308	22 399	21 847	14 508
Објекти за сместување и сервисни дејности со храна	21 810	15 293	17 475	13 109
Информации и комуникации	51 427	35 214	30 771	19 067
Финансиски дејност и дејности на осигурување	56 052	37 583	46 154	31 688
Дејности во врска со недвижен имот	36 044	25 183	28 914	23 493
Стручни, научни и технички дејности	36 962	27 488	33 656	19 538
Јавна управа и одбрана; задолжително социјално осигурување	36 715	25 054	35 091	23 521
Образование	31 361	21 235	31 022	21 147
Дејности на здравствена и социјална заштита	32 030	23 104 1	28 944	20 307
Уметност, забава и рекреација	28 229	17 725	27 141	18 474

*Извор: Регионите во РМ 2014 година

Согласно податоците од табелата, може да се заклучи дека како на локално, така и на национално ниво има намалување на просечната исплатена плата по вработен. Специфично за Источниот плански регион е дека просечната плата по вработен во дејноста рударство и вадење камен е повисока од националната просечна плата во оваа дејност, додека кај останатите категории, просечната вредност на платата по вработен е пониска од онаа на национално ниво.

Индексот на просечната исплатена нето-плата по вработен во 2013 година, во однос на 2012 година, изнесува 101.2. Ваквото зголемување се должи, пред сè, на зголемувањето на просечната исплатена нето-плата по вработен во Пелагониски регион за (3.3%), **во Источен регион за (2.6%)** и во Југозападен регион за (1.9%).

Основен белег на стопанството во Штип е **текстилот** кој по скоро сите економски показатели учествува со 70% во вкупните остварувања на индустријата во Општината. Развојот и афирмацијата на текстилот го презедоа над 70 конфекциски куќи од приватниот сектор, кои се организирани од стручниот кадар од претходно големите текстилни фабрики како што беа ТК „Македонка“ и МК „Астибо“. Во регионот работат многу модни конфекции меѓу кои исклучително по профитабилноста и значајноста на брендovите се истакнуваат неколку: Албатрос, Метро Премиер, Астибо Фешн, ЕАМ, Линеа Модена, Мавис, Грација, Јаја Мезлер, Џонсон Контрол, Астибо-Беас, Астибо-Бејзик, Штип- текс, Вивенди, Палмар, Милано, и многу други. Истите станаа нови носители на вработувањето и нови носители на деловни односи со странските партнери. На поголем дел од нив основна дејност е лон работа, т.е продажба само на работна рака, без поголема додадена вредност на текстилните производи. **Вкупниот број на вработени во оваа индустрија е околу 6,000.**

Во областа на **градежништвото** во Општините е извршена трансформација и од некогашните големи градежни општествени фирми носители на градежништвото останаа да егзистираат и вработуваат голем процент од локалното население: АД Бетон - Штип, АД Пелагонија-Штип, Градител, Актива, Алмонт, а има регистрирано и повеќе мали фирми.

Во **кожарското** индустриското производство во Штип лидер е фабриката за чевли „Баргала“, која навреме ги помина транзициските процеси и приватизацијата. Во Баргала има **1250 вработени**, што претставува приближно 8% од вкупно вработените во општина Штип. 80 % од производството се извезува, додека 20 % е за домашен пазар. Трудоинтензивноста (лон работа) е карактеристика и на оваа индустриска гранка.

Прехранбената индустрија е исто така една од позначајните вработувачи во општина Штип. Поважни капацитети се фабриката „Макпромет“, фабриката за масло со висок квалитет „Брилијант“, фабрика за ладно цедено масло „Агрофила“ како и неколкуте винарски визби: Езимит, Имако, винарија Аневски.

Во последните неколку години со отпочнување на процесот на приватизација во Општината регистрирани се над **2000 фирми** од кои поголем број се од сферата на **трговијата**. Големите општествени фирми од областа на трговија и услуги се трансформираа.

Дрвната индустрија во регионот е во подем и во принцип е индустрија која нуди можност за самовработување. Тоа е веднаш видливо од структурата на бизнисите во

индустријата. Водечки во индустријата се фирмите Мебел Инжинеринг кои вкупно има 61 вработен, како и групата на помалите бизниси: Мак-мебел, Радо Дизајн, Дрво дизајн, Бреза, Елан Трејд со вкупно вработени околу 50 лица. Постојат уште стотина микро бизниси кои во принцип нудат самовработување, и најчесто имаат еден до два вработени. Вкупниот број на вработени во оваа дејност е приближно **250 до 300 лица**.

Познатите македонски **ланци за продажба на мало** имаат свои капацитети во Штип. Словенечката групација Туш, Тинекс, Кам маркет, Нада - Меркур, Пакет маркет, маркетите на Макпромет, Зендолино, Кит-Го, Елкос и други.

Во Штип егзистираат голем број на **ресторани** кои нудат одлични специјалитети. Меѓу нив би ги споменале: Даблин, Нецко, Лонгуров, Бриони, Параполи, Универзитетски клуб, Гроф, Меана за мерак, Верона, Мал одмор и други. Од кафулињата меѓу познатите се: Сквер, Версај, Анџелс, Пиано бар, Матис џез арт клуб, Лого, Милд, Алиби, додека за брза храна се издвојуваат: Хамби, Бамби, Стојанче, гостилница Тасе и други. Ноќна забава нуди дискотеките Ајс и Мистик.

Во Штип постојат неколку **сместувачки капацитети** – хотел Оаза во центарот на градот, мотел ресторан Ваго, хотел Изгрев и хотел Гарни.

На индиректен начин, доста други пропратни дејности обезбедуваат работа за населението, пред се од областа на градежно-занаетчиските услуги, кои ја оваа основна индустрија во регионот.

Во Штип вкупната аграрна површина изнесува 31 757 ха, од кои 9906 ха се обработливи површини на кој се вработуваат голем дел на **земјоделски производители**. Карактеристика и благодет на земјоделството во Штип е тоа што во овој дел на Овчеполието протекуваат водите на ХС Брегалница и поголем дел од земјоделските површини се опфатени со системот за наводнување.

Според анализата на потребите од вештини на пазарот на трудот во Р. Македонија⁴, носители на новите вработувања се очекува да бидат средните претпријатија, каде се очекува да се реализираат вкупно 46.3% од вкупно очекуваните нови вработувања, во малите фирми се очекува да се реализираат 30.4% од вработувањата, а во големите фирми 23.3% од вработувањата.

3.2.2 Предвидување на побарувачката во приватниот сектор во 2013-2014 г. во Р.

Македонија

Анкетното истражување во 2013 година е спроведено во периодот октомври – ноември од страна на АВРМ и базира на примерок од 3069 деловни субјекти од приватниот сектор со седум и повеќе вработени, раслоен по дејности во рамките на различни региони. Опфатот на истражувањето е 90,4% или 2774 анкетирани фирми.

Истражувањето за Анализа на потребите од вештини на пазарот на трудот, обезбедува одредени краткорочни показатели за очекувањата на работодавачите во однос на новите вработувања и потребите од вештини со кои треба да располагаат лицата, како истите би можеле да бидат конкурентни на пазарот на трудот.

Целта на истражување е да се зголемат сознанијата за состојбите и очекуваните промени на пазарот на трудот, преку добивање на информации од работодавачите за:

⁴ Агенција за вработување на Р.М - Анализа на потребите од вештини на пазарот на трудот на Р. Македонија за периодот 2013-2014 година

- потребите од нови вработувања во наредните 6 до 12 месеци;
- потребите од занимања, на планираните нови вработувања;
- потребите од вештини со кои треба да располагаат кандидатите за планираните нови вработувања;
- потребите од работници со одредени занимања, за кои работодавачите почувствувале недостаток при пополнување на слободните работни места.

Сознанијата добиени од анкетното истражување за Анализа на потребите од вештини, претставуваат основа за креирање на активни програми и мерки за подготовката за вработување, кои имаат за цел подигање на вештините на невработените лица, заради зголемување на нивната конкурентност на пазарот на трудот и побрзо вработување. Исто така, сознанијата добиени од анкетното истражување, претставуваат и основа за подготовка на локални акциони планови за вработување, а истите можат да послужат и при конципирање на уписната политика, при креирањето на нови образовни програми за занимања усогласени со потребите на пазарот на трудот.

Анкетното истражување за Анализа на потребите од вештини на пазарот на трудот базира на примерок од работодавачи (деловни субјекти) од приватниот сектор со седум и повеќе вработени. Јавниот сектор не е вклучен во истражувањето. Примерокот за анкетното истражување е случајно избран примерок, а нивото на сигнификантност на резултатите е поставено на 70%.

Анкетата се реализира преку посета на работодавачите, интервју и пополнување на прашалник.

Табела 12 Фирми вклучени во Анализа на потребите од вештини на пазарот на трудот

Дејност	Вкупен број на фирми со 7 и повеќе вработени	Број на фирми опфатени со анкетата	Вкупен број на вработени во фирмите со 7 и повеќе вработени	Број на вработени опфатени со анкетата	% на фирми опфатени со анкетата	% на вработени опфатени со анкетата
Земјоделство, шумарство и рибарство	150	61	5935	3909	40,7	65,9
Рударство и вадење на камен	54	18	3682	2610	33,3	70,9
Преработувачка индустрија	1790	839	87810	67202	46,9	76,5
Снабдување со електрична енергија, гас и вода	14	3	2593	256	21,4	9,9
Градежништво	621	221	17995	10164	35,6	56,5
Трговија на големо и трговија на мало	2134	799	47180	25950	37,4	55,0
Транспорт и	773	268	14520	8037	34,7	55,4

Локален акциски план за вработување

складирање						
Објекти за сместување и сервисни дејности за храна	595	190	10052	4142	31,9	41,2
Информации и комуникации	87	21	2674	523	24,1	19,6
Финансиска дејност и дејност на осигурување	317	117	15667	7304	36,9	46,6
Дејност во врска со недвижен имот	55	20	1701	917	36,4	53,9
Стручни научни и технички дејности	226	66	4893	2696	29,2	55,1
Административни и помошни услужни дејности	85	27	3652	2291	31,8	62,7
Образование	81	26	1322	647	32,1	48,9
Дејности на здравствена и социјална заштита	185	49	3658	1907	26,5	52,1
Уметност, забава и рекреација	66	31	4720	3482	47,0	73,8
Други услужни дејности	54	18	2144	1714	33,3	79,9
ВКУПНО	7287	2774	230198	143751	38,1	62,4

Од вкупно 2774 анкетирани фирми, 2069 или 74,6% се мали фирми (со број на вработени од 7-49), 611 или 22% се средни фирми (50-249 вработени) и 94 или 3,4% се големи фирми (со 250 и повеќе вработени).

Половина од анкетираните фирми предвидуваат нови вработувања в наредните 12 месеци. Вкупната бројка на очекувани ови вработувања е 10132.

Според големината на фирмите носители на новите вработувања ќе бидат средни по големина фирми, каде се очекува да се реализираат 46,3% од новите вработувања, во малите фирми се очекува да се реализираат 30,4%, а во големите 23,3% од очекуваните вработувања.

Спред дејноста во преработувачката индустрија се очекуваат да се реализираат 40% од вработувањата, 23,1% во трговија на големо и мало, 9% во градежништвото, 6,9 во дејноста транспорт и складирање, 4,3% во финансиската дејност и дејности на осигурување и друго.

Набљудувано по региони, во наредните 12 месеци, од 10.643 очекувани нови вработувања, во Скопскиот регион се предвидува да се реализираат 40,2 (3.827) од вкупниот број на вработувања, во Пелагониски регион 17,1 (2332), во Источен регион 13,8% (1.246), во Југоисточен регион 5,9% (936), во Североисточен регион 6,2% (669), во Вардарски регион 10,3% (794) од вкупниот број на нови вработувања, во Полошки

регион 3,0% (353) и во Југозападниот регион се очекуваат да се реализираат 3,5% (486) од вкупниот број на нови вработувања.

Според степенот на потребно знаење (образование) и занимање, од вкупно очекуваните вработувања на државно ниво:⁵

- **10% (973 вработувања) се за лица со завршено високо образование** (програми до и постдипломско универзитетско образование): Програмер, информатичар, градежен инженер, архитект, архитект-проектант, машински инженер, инженер-технолог, фармацевтски технолог, електро инженер, електро инженер конструктор, електро инженер проектант, инженер за електроника, инженер за транспорт, инженер-технолог, инженер-технолог за прехранбени производи, инженер-технолог за фармацевтски производи, сметководител, брокер, графички дизајнер, економисти (за финансии, осигурување, банкарство, менаџмент), правници и друго
- **8,4% (684) од новите вработувања се за лица со завршено средно и вишо образование:** (Програми за средно и вишо образование освен универзитетско): комерцијалист, техничар за преработка на тутун, градежен техничар (за висока и ниска градба), оператор за медицинска опрема, текстилен техничар, ракувач со рударски постojки, медицинска сестра, електро- техничар, машински техничар, администратор, фармацевтски техничар, графички техничар, оператор на телекомуникациска опрема, техничар машински конструктор, геодетски техничар, индустриски топилничар-леар и други
- **61,6% (7880) се за лица со завршено средно образование** (програми за средно образование): за занимањето: шивач, шивач на текстил, кројач, продавач, бравар, столар, заварувач, армирач, лимар, металостругар, келнер, готвач, слаткар, пекар, чевлар, возач на товарно возило, возач на такси, градежен работник за одржување на згради, сидар, фасадер, гипсар, градежни работници, монтер на градежни елементи, монтер на метални конструкции, автомеханичар, составувач на акумулатори, електро инсталатер, преработувач на овошје и зеленчук и друго.
- **20% (1106) се за лица со завршено основно образование за занимањето** (завршено основно образование) работник за едноставни работи во производствена линија, работник за едноставни работи во преработка на тутун, работник за едноставни работи во производство на текстил, дистрибутер во малопродажба, градинарски работник, чевларски работник, сидарски работник, пеглач на алишта, работник во нискоградба, работник на високоградба, тесарски работник, работник во каменолом, хигиеничар на производствени- работни простории, рударски работник, рачен пакувач, работник на утовар и истовар и друго.

⁵Агенција за вработување на Р.М -Извештај за 2013/2014 година, Анализа на потребите од вештини на пазарот на труд во Р. Македонија

Анкетното истражување покажува дека работодавачите ја нагласуваат потребата од вработување работници со работно искуство, како и стекнати дополнителни знаења и вештини. Овие потреби работодавачите посебно ги нагласуваат при вработувањата на лица со повисок степен на образование (високо и средно).

Во врска со барањата за посебни знаења и вештини кои треба да ги поседуваат потенцијалните кандидати за вработување, истражувањето покажа дека работодавачите најмногу ја нагласуваат потребата од познавањето на странски јазици (англиски, германски, италијански), познавање на основни компјутерски апликации (MS Office, Auto Cad), како и стекнати напредни знаења и вештини од областа на информациската технологија (сервер администратор, CISCO, Java programmer, Oracle). Притоа работодавачите ја нагласуваат потребата од задолжително поседување на сертификати за стекнатите знаења. Меѓу другите вештини се нагласува и потребата од комуникациски вештини, амбициозност, одговорност, доверливост, прецизност, тимска работа, вештина за внес и читање на податоци, флексибилност, вештини за продажба и маркетинг, вештини за менаџирање.⁶

3.2.3 Анкета на мислењето на работодавачите (претпријатијата) во општина Штип

Со цел да се утврди реалната состојба на пазарот на труд и потребите на работодавачите, во периодот септември – октомври 2014 година се направи анкета на потребите на бизнис секторот во Општина Штип. Покрај тоа, беше спроведена и кратка анкета за утврдување на трендот на интересот на младите лица за запишување во средните училишта и факултетите во општината.

Анкетата вклучи 51 претпријатие во различни дејности и тоа: производство и продажба на текстил и кожа 11 претпријатија, земјоделско производство и преработка на овошје и зеленчук 10 претпријатија, трговија на мало 12 претпријатија, угостителски и сместувачки капацитети 10 претпријатија и по една компанија за трговија на големо со месо и кожа, градежништво, шпедиција, транспортно претпријатие, автосервис и печатница. Дејноста на претпријатијата, согласно нивната определба за претежна дејност е прикажана во табелата бр.13.

Табела 13. Анкетирани претпријатија според дејноста

Дејност	Број на анкетирани деловни субјекти
Земјоделство	8
Продавница за постелнини	1
Преработка на овошје и зеленчук	2
Бутик за женска гардероба	3
Трговија на мало	9
Кафе бар	5

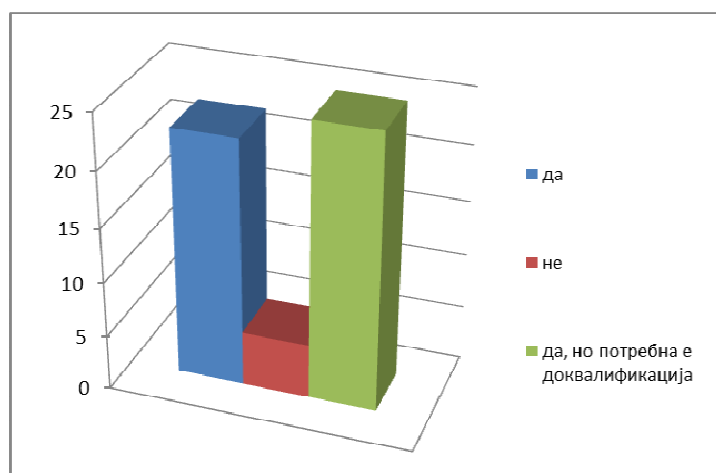
⁶Агенција за вработување на Р.М -Извештај за 2013/2014 година, Анализа на потребите од вештини на пазарот на труд во Р. Македонија

Обложувалница со кафе бар	1
Градежна фирма	1
Продавница за бела техника	1
Книжара	1
Парфимерија	1
Трговија на големо со месо и кожа	1
Текстил/конфекција	6
Царинско застапување- шпедиција	2
Печатарски услуги	2
Производство на чевли	1
Транспортно претпријатие	1
Автосервис	1
Ресторани и сместувачки капацитети	4
Вкупно	51

Структурата на примерокот според бројот на вработени е следна: најголемиот број претпријатија 25 (49%) имаат од 11-50 вработени, по што следуваат претпријатија со од 1 до 10 вработени 19 (37%) и претпријатија со повеќе од 50 вработени се 7 (14%).

Во однос на половата структура, 62% од вработените се жени, а 38% се мажи. На прашањето *Во која возрасна група спаѓаат најголем дел од Вашите вработени*, 45% одговориле дека најголем дел од вработените се на возраст од 35-44 години, по што следува возрасната категорија 45-59 со 28%, потоа категоријата од 25-34 години со 18%, додека на останатите категории отпаѓаат 9%.

Графикон 6 Прилагоденост на работната сила на потребите на пазарот на трудот

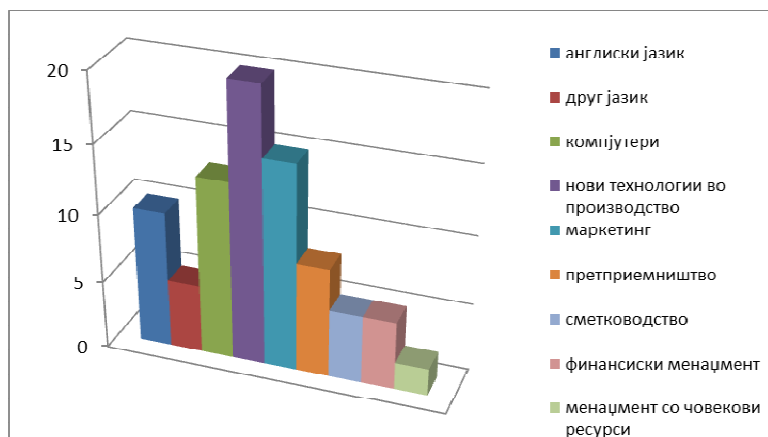
На прашањето: *Дали работната сила која се нуди на пазарот одговара на вашите потреби и барања*, 25 испитаници се изјаснија дека работната сила одговара на потребите на работодавците, но потребна е доквалификација, 21 анкетирани работодавец сметаше дека одговара на нивните потреби на пазарот, а само 5 анкетирани сметаа дека работната сила која се нуди не одговара на потребите на пазарот на трудот.

Препораки во делот за доквалификација и поголема практична обука се потребни за кројачки на кожа, шивачки и монтажери на чевли; плетачи, кројачи, шаблонери, фарбари, котлари, везачи и дизајнери во текстилната индустрија; обучени скарации,

кувари со поголемо практично искуство, работници на фарма за работа со модерна и скапа технологија, автомеханичари, автоелектричари, електроничари и сметководители.

Во однос на прашањето: *Каков вид на вештини и обуки би помогнале за подобрување на квалитетот на работењето на вашиот персонал*, 39 % од анкетираните работодавци како приоритет ги одбраа обуките за нови технологии на производство,

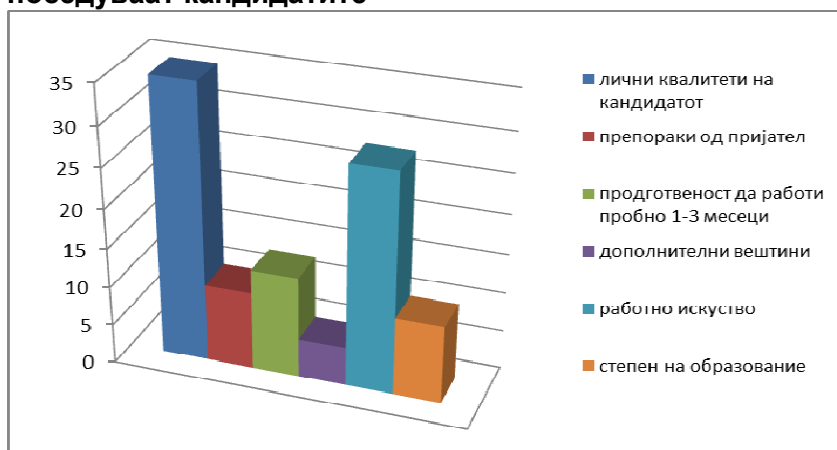
Графикон 7 Прилагоденост на работната сила на потребите на пазарот на трудот

потоа 29% за обука за маркетинг, 25% се изјаснија за потреба за обука за компјутерски вештини, 20% за познавање на англиски јазик и на 16% им се потребни обуки за претприемништво, 10% од работодавачите се изјаснија за потреба за обука во сметководство и финансиски менаџмент, а за обука на персоналот за менаџмент со човекови ресурси се изјаснија 4% од испитаните работодавачи.

Како особена потреба во последно време е изразена потребата за обука на турски јазик (10% од испитаниците) имајќи го во предвид растечкиот тренд на запишување на студенти од Турција на УГД.

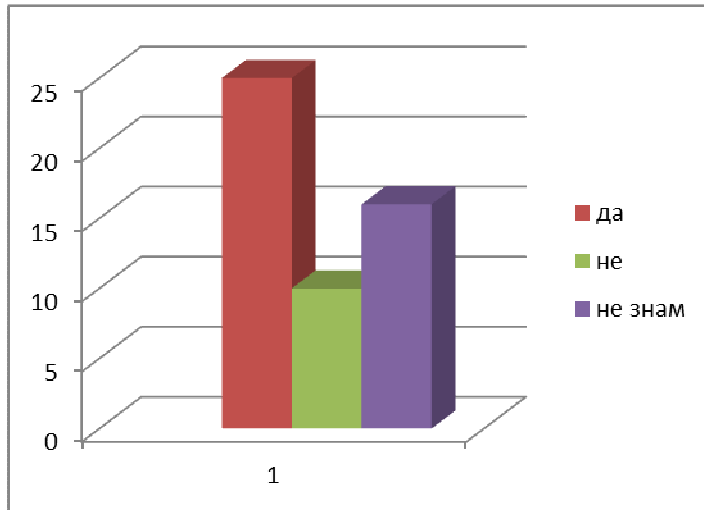
Графикон 8 Главни карактеристики кои би требало да ги поседуваат кандидатите

На прашањето *При изборот на нови вработени, што е за Вас пресудно за изборот?* како најважни ги потенцираа личните квалитети на кандидатот, дури 69%. На второ место беше рангирано работното искуство со 25%, а подготвеноста да работи пробно до 3 месеци е еден од

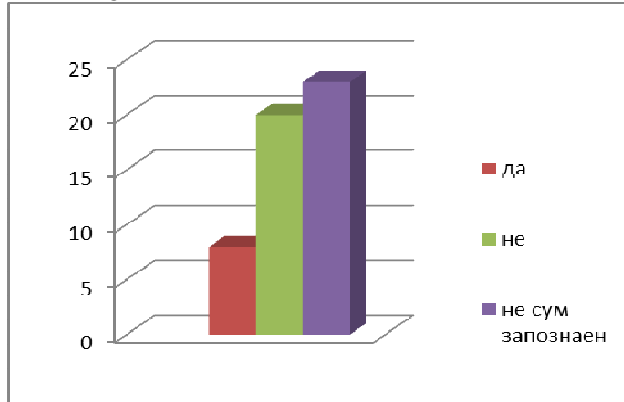
главните фактори при вработувањето за 25% од анкетираните работодавачи. Степенот на образование и препораките од пријател се потенцирани од 20% од анкетираните лица, а 10% од работодавачите ја потенцираа важноста на дополнителните вештини на кандидатите.

Графикон 9 Планирано зголемување на вработените во следните 3 години

На прашањето *Дали планирате да го зголемите бројот на вработени во следните 3 години?* 25 од анкетираниите работодавачи одговориле позитивно, 16 не знаат, а 10 одговориле дека не планираат да го зголемат бројот на вработени во следните три години. Интересен е фактот дека најголем број од работодавачите се изјасниле дека се заинтересирани за вработување на лица со средна стручна подготовка, особено конфекциски работници, со познавање од областа на кожарството и текстилството, плетачи, кројачи, шаблонери, везачи, фарбари и дизајнери, потоа котлари, механичари, автомеханичари, автоелектричари и мал процент на сметководители.

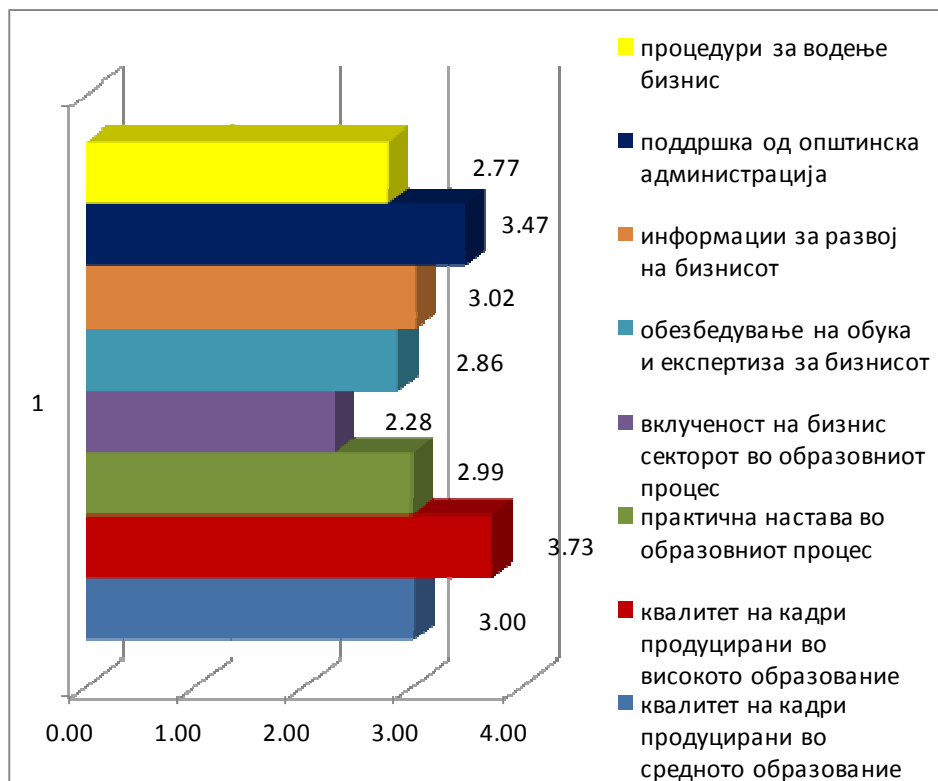
Графикон 10 Користење на мерките за вработување на АВРМ

Запрашани: Дали се корисници на некоја од мерките за вработување на Агенцијата за Вработување на Република Македонија, 23 од испитаниците одговориле дека не се запознаени со мерките за вработување на АВРМ, 20 одговориле дека не се корисници, а само 8 одговориле дека користат некоја од мерките за вработување на АВРМ и тоа како најчеста мерка ја споменаа мерката за вработување на млади лица до 29 години (прва шанса).

Со оценки од 1 до 5 беше оценета моменталната состојба во Општина Штип, каде 1 е најлоша состојба, а 5 е највисока оценка. Во графиконот во прилог се дадени средните оценки од анкетираниите лица во однос на неколку категории: образование, услови за водење бизнис и соработка со општинската администрација.

Графикон 11 Состојба во Општина Штип

Согласно податоците во графиконот во прилог, со највисока оценка е оценет квалитетот на кадри кои се продуцираат во високото образование во општината (3.73), по што следи поддршката од страна на администрацијата (3,47), информациите за развој на бизнисот се оценети со 3,02. Со најниска оценка е оценета вклученоста на бизнис секторот во образовниот процес – 2,28.

Проблеми со кои се соочуваат деловните субјекти на локално ниво се следните: нелојална конкуренција и сива економија, постоење на производи со сомнителен квалитет од странство на локалниот пазар, несоодветна законска регулатива за ангажирање на сезонски работници која особено негативно влијае на работењето на фирмите од откуп и преработка на земјоделски производи, високи казни за малите бизниси, голем број и високи даноци, клиентите се жалат за новиот данок (спортска обложувалница), фирмарината се плаќа однапред, проблеми со легализација на фармите, непристапен паркинг, блокирање на паркираните возила поради недостиг на паркинзи, непристапна инфраструктура и блокади за време на дотур на роба, случаи на непрофесионализам од јавни институции и недоволно обучен кадар, низок животен стандард на жителите.

Предлози до општината: да ги координира бизнисите и образованието со цел полесно да се најде работа за младите, да не ја напуштаат државата, да организира обуки за младите, со цел да се спречи децата да не си одат од Штип во Скопје и во странство, фирмите да се претставуваат пред младите во средно образование и на факултет, да го координира образовниот процес во склоп со потребите на стопанството, да организира различни конкретни курсеви и обуки за остручување на

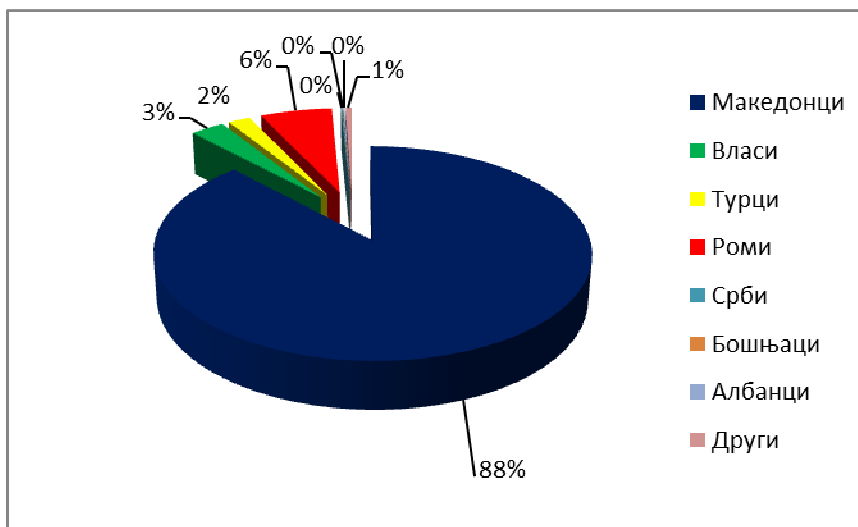
работната сила во потребните профили во општината, да се олесни процесот на легализација на фармите, да се реконструира пристапниот пат во Македонка, кој во целост е уништен при поставување на канализацијата за индустриската зона. Најчесто предложена препорака беше поголема поддршка и промоција на средното текстилно училиште за зголемување на интересот кон оваа конкурентна и перспективна дејност на младите.

3.3 Понуда на работна сила

Заклучно со септември 2014 година, во Центарот за вработување Штип евидентирани се 2.858 невработени лица. Според местото на живеење на невработените лица, од вкупниот број 2.580 лица, 90% се лица кои потекнуваат од град, додека од селата како невработени се пријавиле 10%. Мажите во вкупниот број на евидентирани невработени се застапени со 66% или 1.719 лица, во споредба со жените кои во вкупната невработеност учествуваат со 34% или 1.139.

Според **националната структура**, распределбата на невработени лица во општината е следна: Македонци 2515 лица, Власи 85 лица, Турци 56 лица, Роми 179 лица, Срби 3 лица, Бошњаци 1 лице, Албанци 4 лица и други 15 лица.

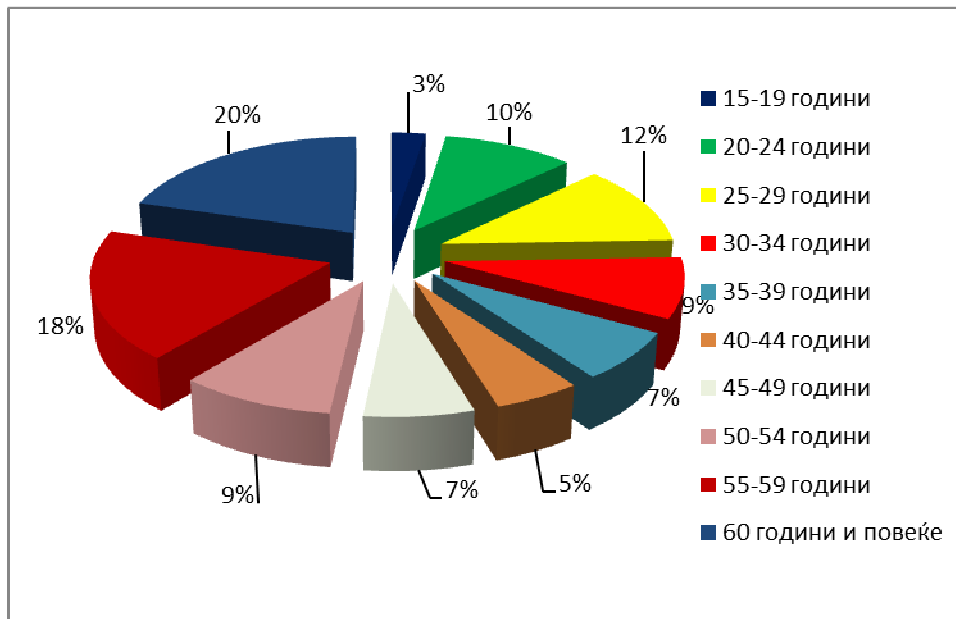
Графикон 12 Национална припадност на населението во Општина Штип

Карактеристики на невработени според старосната структура

Анализата на старосната структура на евидентираниите невработени лица, во Центарот за вработување Штип, согласно податоците од АВРМ покажа дека со релативно поголема застапеност се издвојуваат постарите од 50 години и повеќе со 48%, лицата на возраст од 40-49 години со 11.8%, од 30-39 години учествуваат со 15.6%, додека младите на возраст до 29 години со 24,4% во вкупната невработеност на општина Штип.

Графикон 13 Старосна структура на невработените во Општина Штип

Карактеристики на невработени според образование

Анализата на невработените лица според степенот на образование, заклучно со септември 2014 година укажува дека без образование или со основно образование се заведени 970 лица, со непотполно средно образование се 472 лица, со завршено средно образование 783 лица, со више образование 86 лица, со високо образование 503 лица, 42 невработени се магистри на науки и 2 доктори на науки.

Карактеристики на невработени инвалидни лица

Вкупниот број на **невработени инвалиди** во Општина Штип, согласно податоците од Државниот завод за статистика заклучно со 31.12.2013 година е 62, од кои 21 е жена, а останатите 41 невработени се мажи.

Табела 14 Невработени инвалидни лица според возрасна структура со состојба 31.12.2013 година

Центар за вработување	Вкупно		од 15 до 19 години	од 20 до 24 години	од 25 до 29 години	од 30 до 34 години	од 35 до 39 години	од 40 до 44 години	од 45 до 49 години	од 50 до 54 години	од 55 до 59 години	од 60 години и повеќе
	Се	Жени	Се	Се	Се	Се	Се	Се	Се	Се	Се	Се
Штип	62	21	3	4	5	9	9	8	9	3	10	2

Според степенот на образование, без образование и со основно образование се 22 мажи и 15 жени; со непотполно средно образование се 8 мажи и 2 жени; со завршено средно образование се 10 мажи и 3 жени; со више образование е 1 маж и со високо

образование е 1 жена. Според видот на инвалидност во Општина Штип, инвалидни лица согласно податоците од центарот за вработување се: инвалиди на трудот 1 маж и 2 жени, со пречки во видот се 5 мажи и 1 жена; со пречки во слухот се 4 мажи и 1 жена; со пречки во говорот се 1 маж и 1 жена; со телесна инвалидност се 8 мажи и 4 жени; лица со пречки во развојот се 15 мажи и 9 жени; лица со повеќе видови инвалидност се 5 мажи и 1 жена и останати некатегоризирани видови на инвалидност се 2 мажи и 2 жени.

3.3.1 Прилив на работна сила

Вкупниот број на ученици во Општина Штип кои завршиле во редовните средни училишта во учебната 2012/2013 година изнесувал 752 ученици, од кои 718 редовни и 34 вонредни ученици. Согласно податоците од Државниот завод за статистика на РМ вкупниот број на дипломирани студенти на додипломски студии во УГД во 2013 година изнесувал 1.145 од кои 965 се студенти кои дипломирале на факултетите лоцирани во Општина Штип.

Основно образование

Во општина Штип има пет основни општински училишта:

1. ООУ „Ванчо Прке“
2. ООУ „Гоце Делчев“
3. ООУ „Тошо Арсов“
4. ООУ „Димитар Влахов“
5. ООУ „Славејко Арсов“

Табела 15 Ученици во редовните основни училишта по одделенија, 2012/2013г.

	Вкупно	Ученици по одделенија							
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Штип									
сé	4 122	473	491	468	495	436	365	943	451
ученички	2 014	225	233	221	240	209	198	475	213

Вкупниот број на ученици во осмо одделение во учебната 2012/2013 година изнесувал 451.

Средно образование

Средното образование во општина Штип се одвива во 5 средни училишта и тоа:

Табела 16 Средни училишта во општина Штип

Училиште	Број на ученици
1. СОУ Гимназија “Славчо Стојменски”	238
2. СОУ “Коле Нехтенин”	330
3. СОУ “Димитар Мирасчиев”	170
4. СОУ “Јане Сандански”	238
5. ДМУЦ “Сергеј Михајлов”	68
6. Центар за специјално средно насочено образование “Искра”	

СОУ Гимназија “Славчо Стојменски” е воспитно образовна установа од општообразовен карактер. Во гимназијата се одвива настава од I до IV година.

СОУ “Коле Нехтенин” е средно стручно училиште кое образува кадри од следниве струки:

1. Машинска струка 124 ученици

- техничар за компјутерско управување/машински техничар – 4 години
- автотехничар-мехатроничар/машинско енергетски техничар– 4 години
- машински техничар/конструкциски механичар – 3 години
- автомеханичар – 3 години

2. Електротехничка струка 170 ученици

- електротехничар/енергетичар– 4 години
- електротехничар за електроника и комуникации – 4 години
- електротехничар за компјутерска техника и автоматика – 4 години
- електроинсталатер и монтер – 3 години

3. Угостителско-туристичка струка 34 ученици

- келнер/готвач – 3 години

Во средното стручно училиште **СОУ “Димитар Мирасчиев”** се образуваат кадри од следниве струки:

1. Техничко-кожарска струка 170 ученици

- конфекциски техничар – 4 години
- текстилен техничар – 4 години
- техничар за обуки– 4 години
- конфекциски компјутерски оператор – 4 години
- конфекционер – 3 години

Во средното училиште **СОУ “Јане Сандански”** се опфатени следните струки:

1. Здравствена струка 238 ученици

- медицинска сестра – 4 години
- забен техничар – 4 години
- фармацевтски лабораториски техничар – 4 години
- физиотерапевтски техничар – 4 години

ДМУЦ “Сергеј Михајлов” е средно училиште со следните струки:

1. Уметничко образование - музичка уметност 34 ученици

- музичар теоретичар и музичар изведувач

Центар за специјално средно насочено образование “Искра”

1. Земјоделско ветеринарна струка

- помошник во растително производство

2. Машинска струка

- помошник бравар/лимар

3. Текстилно-кожарска струка

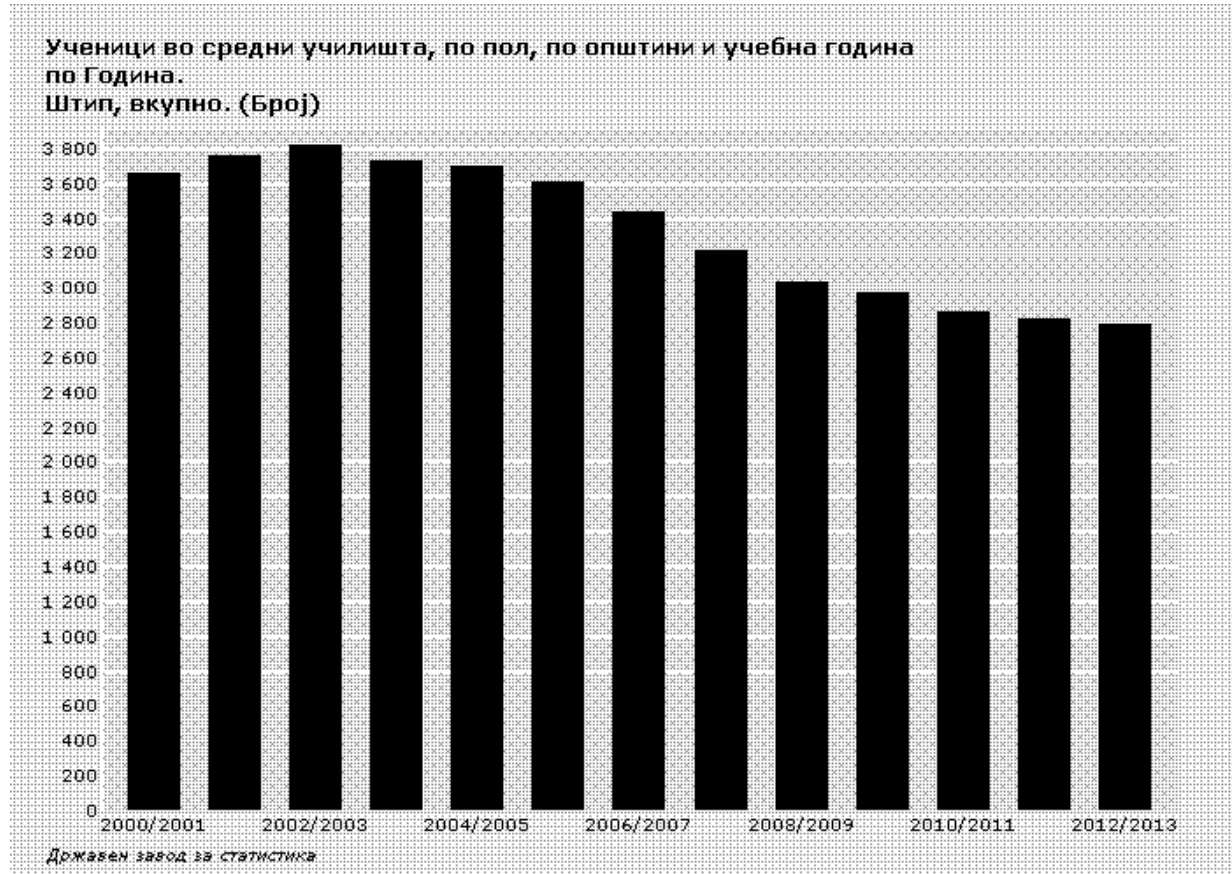
- помошник конфекционер

4. Графичка струка

- помошник книгоповрзувач-картонажер

Движењето на учениците во средните училишта во општината покажува тенденција на намалување, во периодот од 2000 година, максималниот број на ученици е забележан во 2002/2003 година.

Графикон 14 Ученици во средни училишта во Општина Штип

Табела 17 Редовни средни училишта и ученици во Штип, 2012/2013 година

	Училишта	Паралелки	Ученици			Завршиле училиште		Наставници	
			вкупно	ученички	завршиле година	вкупно	од тоа редовни	вкупно	од тоа со полно работно време
Република Македонија	113	3 467	88 582	42 506	87 693	25 546	23 001	7 442	6 260
Штип	5	103	2 756	1 364	2 715	752	718	271	238

Вкупниот број на ученици во Општина Штип кои завршиле во редовните средни училишта во учебната 2012/2013 година изнесувал 752 ученици, од кои 718 редовни и 34 вонредни ученици.

Високо образование

Во општина Штип е лоциран Универзитетот „Гоце Делчев“ кој располага со **13 факултети** и **една висока школа**. Штип располага со студентски дом и интернат за средношколци. Сместувачките капацитети се зголемуваат со новиот студентски дом што е во изградба од страна на УГД со поддршка на Локалната самоуправа. Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип е основан од страна на Собранието на Република Македонија на 27 март 2007 година, како резултат на идејата за основање на универзитет во Штип, која е стара повеќе од 30 години.

Универзитетот е лоциран во повеќе македонски градови: Штип, Струмица, Радовиш, Пробиштип, Веница, Свети Николе, Гевгелија, Кавадарци, Прилеп и Скопје и во негов состав влегуваат јавни факултети, односно единици кои вршат високообразовна и научноистражувачка дејност во сите степени на високото образование.

Универзитетот започна со 7 (седум) факултети и една висока школа и тоа: Правен факултет, Економски факултет, Педагошки факултет, Факултет за рударство, геологија и политехника (сегашен Факултет за природни и технички науки), Земјоделски факултет, Факултет за информатика и Висока здравствена школа. Од студиската 2008/2009 година во состав на Универзитетот се шест нови факултети и тоа: Факултет за медицински науки, Филолошки факултет, Електротехнички факултет, Машински факултет, Технолошко-технички факултет и Факултет за туризам и бизнис логистика.

Согласно Конкурсот за упис на студенти во учебната 2014/2015 година, вкупниот број на слободни места на УГД изнесувал 4.728 слободни места, од кои во на факултетите лоцирани во Општина Штип изнесува 2.168 слободни места.

Во табелата во прилог претставени се студиските програми на факултетите во УГД во учебната 2014-2015 година

Табела 18 Студиски програми на Универзитетот Гоце Делчев Штип во учебната 2014-2015 година

ФАКУЛТЕТ	СТУДИСКИ ПРОГРАМИ
УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ШТИП	
Правен факултет	Правни студии, Применета политика и дипломатија (модул Европско право) (во мирување)
Економски факултет	Здравствен менаџмент (во мирување)
Факултет за образовни науки	Одделенска настава (во мирување), Предучилишно воспитание (во мирување), Педагогија (во мирување), Социјална педагогија (во мирување), Образовни политики (во мирување), Историја, Археологија, Историја со археологија – наставна насока (во мирување)
Земјоделски факултет	Општа насока - Фитомедицина, Општа насока - Поледелство, Рурален туризам (во мирување), Рурален развој (во мирување), Општа насока – Преработка на анимални производи
Музичка академија	Катедра за теорија на музиката и музичка педагогија, Катедра за етнокорологија, етномузикологија и народни инструменти, Катедра за пијано, Флејта, Обоа, Кларинет, Хорна, Туба,

	Тромбон, Виолина, Виола, Виолончело, Контрабас, Катедра за вокално пеење, Гитара, Гитара-настава на англиски јазик, Џез труба, Џез тапани, Саксафон, Џез бас, Пијано
Ликовна академија	Класично сликарство – Штип
Филмска академија	Филмска монтажа, Филмско сценарио, Филмска продукција, Филмска режија, Филмска фотографија, Филмска музика, Филмска костимографија
Факултет за информатика	Компјутерско инженерство и технологии, Компјутерски науки, Математика, Бизнис информатика (во мирување)
Факултет за природни и технички науки	Рударство, Геологија, Географија (во мирување), Индустриска логистика(во мирување), Инжинерство на животна средина (во мирување), Градежништво, Архитектура и дизајн: <i>Модул- Архитектура, Модул- Дизајн и технологии на мебел и ентериер, Модул- Пејсажно уредување</i>
Филолошки факултет	Германски јазик и книжевност, Англиски јазик и книжевност, Турски јазик и книжевност, Македонски јазик и книжевност, Италијански јазик и книжевност (во мирување), Француски јазик и книжевност (во мирување)
Факултет за медицински науки	Општа медицина, Дентална медицина, Фармација, Медицински сестри – стручни студии, Физиотерапевти – стручни студии, Медицински лаборанти – стручни студии, Оптометрија и очна оптика – стручни студии, Забен техничар/протетичар – стручни студии, Акушерки
Факултет за туризам и бизнис логистика - Гевгелија	<i>Гастрономија, исхрана, диететика – Штип, Хотелско-ресторантска насока - Штип</i>
Електротехнички факултет- Радовиш	<i>Системи за автоматско управување – Штип, Обновливи извори на енергија – Штип</i>
Машински факултет - Винаца	<i>Производно машинство - Штип</i>
Технилошко-технички факултет- Пробиштип	<i>Текстилно инженерство – Штип, Текстил, дизајн и менаџмент - Штип</i>

Покрај овие единици, во состав на Универзитетот се организирани и катедри, оддели, институти, центри, лаборатории, библиотеки и други внатрешни организациони единици: Геомагнетна опсерваторија, Универзитетски културен центар, Универзитетски спортски центар, Центар за односи со јавноста, Центар за доживотно учење, Центар за електронско учење, Центар за обезбедување на квалитет, Центар за меѓууниверзитетска соработка, Центар за кариера и развој, Информативно-технолошки центар, Универзитетска библиотека, Институт за историја и археологија, Институт за гастрономија, исхрана и диететика, Институт за информатика и Институт за јазици.

Табела 19 Дипломирани студенти на додипломски студии по видови школи-факултети, начин на студирање и пол, 2013г.

	Вкупно		Редовни студенти		Вонредни студенти	
	сé	жени	сé	жени	сé	жени
Вкупно	9480	5337	7802	4381	1678	956
Универзитет "Гоце Делчев" - Штип	1 145	728	850	526	295	202
Економски факултет	198	144	166	121	32	23
Факултет за природни и технички науки	153	65	111	48	42	17
Машински факултет, Винаца	5	-	1	-	4	-
Правен факултет, Кочани	73	46	65	42	8	4
Педагошки факултет	116	95	76	61	40	34
Факултет за медицински науки	143	122	72	56	71	66
Факултет за информатика	88	45	87	44	1	1
Факултет за туризам и бизнис-логистика, Гевгелија	67	34	36	17	31	17
Земјоделски факултет	102	57	70	41	32	16
Филолошки факултет	94	79	69	61	25	18
Факултет за музичка уметност	8	2	8	2	-	-
Електротехнички факултет	21	2	17	1	4	1
Технолошко-технички факултет - Пробиштип	35	29	31	25	4	4
Воена Академија	42	8	41	7	1	1
Вкупно	1145	728	850	526	295	202

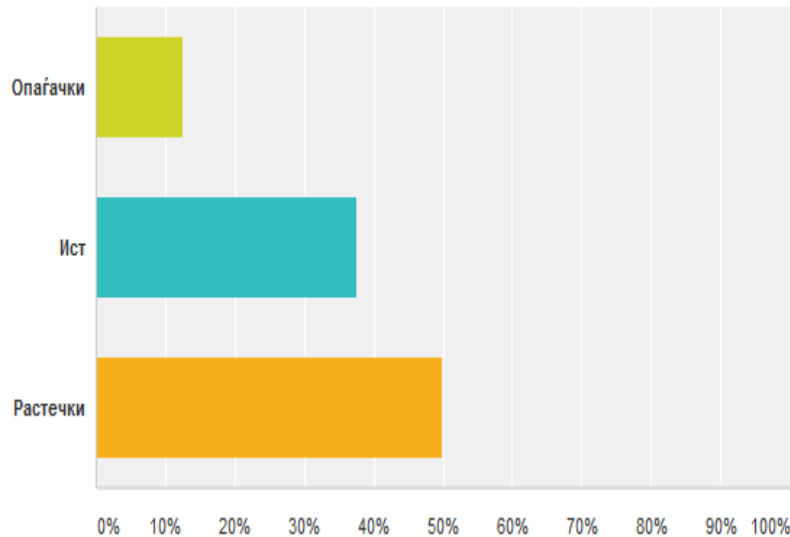
Согласно податоците во табелата, вкупниот број на дипломирани студенти на додипломски студии во УГД во 2013 година изнесувал 1.145 од кои 965 се студенти кои дипломирале на факултетите лоцирани во Општина Штип.

Универзитетот во Штип е организиран како најголемиот број европски универзитети. Функционира според моделот на интегриран универзитет. Со Универзитетот раководи ректорот. На Универзитетот се применува нов пристап кон студентите и кон стекнувањето на знаење, усогласен со практиките и искуствата на европските универзитети.

3.3.2 Истражување за состојбата во образованието во Општина Штип

Со цел да се утврди реалната состојба во образовниот процес во општината и да се види интересот на учениците и студентите во Општина Штип, во периодот септември – октомври 2014 година се направи анкета на состојбата во образовните институции која ги влучи средните училишта и факултетите кои функционираат на територијата на општината.

Графикон 15 Тренд на упис на студенти и ученици

Според анкетата може да се заклучи дека трендот на упис на нови ученици и студенти во образовните институции е во нагорно ниво. 50% од анкетираниите институции одговориле дека трендот е растечки, 37% одговориле дека е на исто ниво, а 13% одговориле дека е опаѓачки.

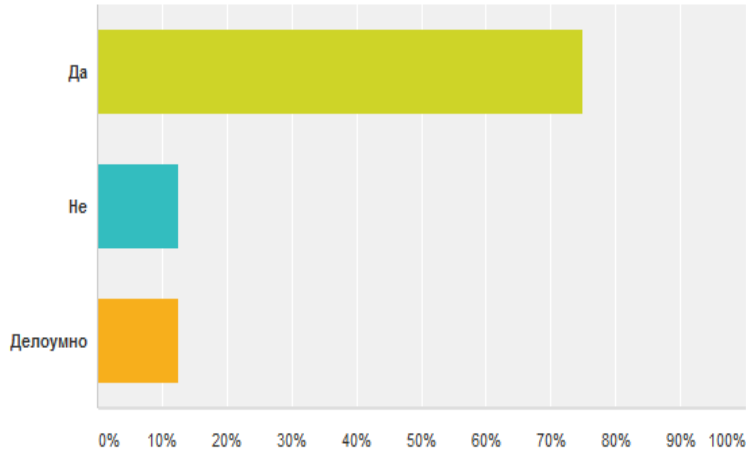
Главните коментари од институциите се дека туризмот станува се поатрактивен и стопанска гранка која обезбедува вработување и за овие профили постои зголемен интерес. Покрај тоа постои зголемен интерес за гастрономија, хотелиерство, општа медицина, дентална медицина, фармација, менаџмент, претприемништво, маркетинг, машинска, електро, графичка струка и информатика во средните училишта. Забележан е и зголемен интерес за запишување на Економскиот факултет, но со конкурсот во 2014-2015 година не се предвидени уписи на овој факултет.

Интересот за упис на Правен Факултет е намален, генерално заради намалување на квотите за упис од Владата на РМ, но во последно време е забележан и намален интерес на младите за оваа струка. Помал интерес е забележан за струки и образовни профили: забен техничар, економист, правник, историчар, земјоделска и ветеринарна струка, филозофи, социолози и здравствен менаџмент.

На прашањето *Според Вас, дали постоечките наставни планови и програми одговараат на потребите на пазарот на труд?* најголем дел од испитаниците се изјасниле дека одговараат, но потребно е воведување на одредени реформи (модификации) со цел наставните програми (планови) да бидат повеќе поврзани со практиката и редовно прилагодувани согласно утврдените потребите на пазарот на труд.

На прашањето *За кои образовни профили/насоки постои интерес за доквалификација и преквалификација во Вашата институција?* беа наведени следните профили и области за доквалификација и преквалификација: бањски туризам или спа туризам, општа медицина, медицински сестри, дентална медицина, фармација, профили од општествените науки, двегодишно образование од електро и машинската струка.

Графикон 16 Подготвеност на наставниот кадар за нови профили/насоки

Во однос на прашањето Доколку се воведат нови образовни профили/ насоки кои одговараат на потребите на пазарот на труд, дали Вашата институција располага со потребниот наставен кадар? 63% од анкетираниите образовни институции сметаат дека располагаат со потребниот наставен кадар кога би се вовеле нови образовни профили/насоки кои одговараат на потребите на пазарот на труд.

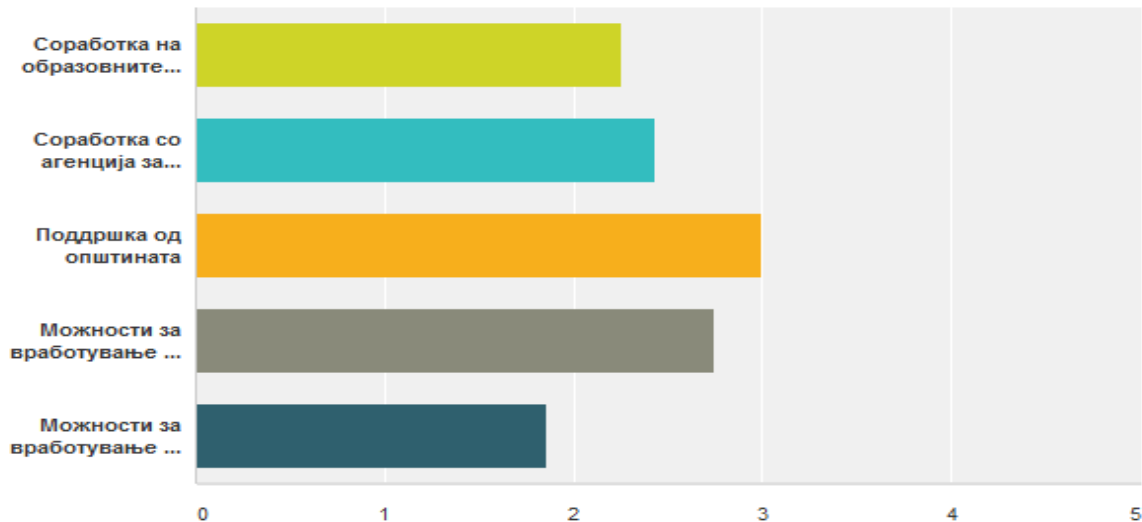
25% сметаат дека потребна е дополнителна обука на наставниот кадар, а 12% сметаат дека воопшто не се подготвени за воведување на нови образовни профили/насоки.

На прашањето *Дали Вашата институција располага со потребната опрема и нагледни средства за изведување на наставата?* дури 76% сметаат дека образовните институции располагаат со потребните нагледни средства и материјали за квалитетно изведување на наставата, а по 12% сметаат дека делумно се подготвени со материјали и нагледни средства и дека не се подготвени за квалитетно извршување на наставата. Потребната опрема за поквалитетна реализација на наставата се неопходните нагледни средства за опремување на лаборатории за хотелиерство и ресторанство, исхрана и сл, обновување на застарената опрема во образовниот профил медицински сестри, нагледни средства за запознавање и практично воведување со нови техники и технологии во училиштата.

На прашањето *Дали квалитетот и квантитетот на практичната настава во Вашата институција е доволен за образование на кадри кои лесно можат да се прилагодат на пазарот на труд* 50% од испитаниците одговориле со да, 12,5% се изјасниле дека квалитетот и квантитетот на практичната настава не се сосема прилагодени на потребите на пазарот на труд, а останатите 37,5% се изјасниле дека практичната настава е делумно прилагодена на потребите на пазарот на труд. Главна препорака од институциите е воведување повеќе практична настава, која ќе се реализира во групи од 10-15 студенти и под надзор на ментор.

Со оценки од 1 до 5 беше оценета моменталната состојба во Општина Штип, каде 1 е најлоша состојба, а 5 е највисока оценка. Во графиконот во прилог се дадени средните оценки од анкетираниите лица во однос на неколку категории: образование, услови за водење бизнис и соработка со општинската администрација.

Графикон 17 Состојба во Општина Штип

Како највисоко е оценета поддршката од општинската администрација со просечна оценка 3, потоа можностите за вработување на младите беа оценети со 2.75, на трето место е соработката со Агенцијата за вработување со 2.43, па следи соработката на бизнис секторот со образованието со 2.25, а најниска оценка има за можностите за вработување за постарите лица со просечна оценка од 1,86.

Предлози за подобрување на состојбата од анкетираниите претставници се подобрување на комуникацијата помеѓу образовните институции, Општината и бизнисите, повеќе директни контакти, субвенционирање на млади приправници, креирање и имплементација на заеднички проекти за создавање на научни и технолошки паркови, стимулирање на одредени стручни кадри со кредитирање и стипендирање, отворање на нови работни места преку нови инвестиции и сл.

3.3.3 Активни мерки за вработување

Стратегиите и политиките за вработување на Владата на РМ и планираните активности за вработување и ублажување на невработеноста се утврдени во повеќе документи, и тоа: Програмата за работа на Владата на Република Македонија 2011 – 2015, Национална Стратегија за вработување на РМ 2015 година, Националниот акционен план за вработување на РМ од 2011-2013 година, Акцискиот план за вработување на млади 2015 година и Повеќегодишната Оперативна Програма за развој на човечките ресурси 2007 -2013 година, подготвена во согласност со компонентата IV од Инструментот за претпристапна помош на ЕУ – ИПА. Истовремено, политиките за вработување даваат придонес за остварување на определбите кои произлегуваат од Глобалниот пакт за работни места⁷ и Европската Стратегија за паметен, одржлив и инклузивен раст – Европа 2020.

⁷ Донесен од Меѓународната Конференција на трудот на 98 сесија, Женева, 19 јуни 2009 година

Во функција на успешно спроведување на политиките и програмите за вработување предвидени со Програмата за работа на Владата на РМ, кои имаат за цел намалување на невработеноста, подобрување на вработливоста на невработените лица и јакнење на конкурентноста на економијата, Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување за 2014 година вклучува програми и мерки за вработување кои имаат за цел активација на пазарот на трудот и креирање на работни места преку стимулирање на побарувачката на пазарот на трудот, усогласување на понудата и побарувачката на работна сила согласно со потребите на пазарот на трудот, подобрување на понудата на работната сила, како и намалување на сивата економија. Утврдени се макроекономски, микроекономски и политики за вработување.

Програмите во Оперативниот план ги вклучуваат следните програми и мерки:

1. Програма за самовработување
2. Програма за финансиска поддршка на правни субјекти (микро и мали претпријатија и занаетчи) за отварање на нови работни места
3. Програма за субвенционирано вработување
 - 3.1 Субвенционирање на вработување
 - 3.2 Субвенционирање на вработување на деца без родители
 - 3.3 Субвенционирање на вработување на инвалидни лица
 - 3.4 Субвенционирање на вработување на млади лица до 29 години
4. Програма за субвенционирање на плодоуживатели на државно земјоделско земјиште
5. Програма за подготовка за вработување
 - 5.1 Обука кај познат работодавач
 - 5.2 Обука кај познат работодавач со субвенционирање
 - 5.3 Обука за задоволување на побаруваните занимања на пазарот на трудот
 - 5.4 Обука за напредни ИТ вештини
 - 5.5 Практична работа (практиканство)
 - 5.6 Едукација за започнување на бизнис
 - 5.7 Мотивациони обуки
6. Анкета за слободни работни места
7. Програма општинско корисна работа
8. Пилот програма за вработување на припадниците од ромска етничка заедница
9. Пилот програма – инкубатор за занаетчи

Заради успешно спроведување на програмите/мерките за вработување предвидени со Програмата за работа на Владата на Република Македонија, во Оперативните годишни планови се дефинирани видот на програмите и активните мерки за вработување, целните групи, потребните средства и изворите на средствата, како и конкретните активности и рокови за субјектите надлежни за имплементација на истите. Подолу се дадени во детален опис мерките од оваа програма.

Табела 20 Активни мерки за вработување

ВИД НА МЕРКА	Цел на мерката	Краток опис	Опфат на корисници
Самовработување и формализација на бизнис	Целта на програмата е намалување на невработеноста преку започнување на сопствен бизнис. Непосредна цел е да се создадат нови работни места преку поттикнување на побарувачката на пазарот на трудот со самовработување	Програмата ќе се реализира преку обука на заинтересирани невработени лица за осознавање на претприемништвото, изготвување на одржливи бизнис планови, помош при регистрација на сопствен бизнис и финансиска поддршка за започнување на бизнисот и/или финансиска поддршка за постојни бизниси на евидентирани невработени лица кои имаат искуство во вршење на дејноста	950 невработени лица од евиденцијата на активни баратели на работа во РМ во 900 новоотворени правни субјекти
Практиканство	Целта на оваа програма е зголемување на вработливоста кај млади невработени лица, со што превентивно се делува и се овозможува подготвени да се вклучат на пазарот на трудот	Поддршката ќе се обезбеди за евидентирани невработени лица до 27-годишна возраст, за истите да се стекнат со одредени практични знаења и вештини	319 невработени лица од евиденцијата на активни баратели на работа во РМ
Финансиска поддршка на правни субјекти (микро и мали претпријатија и занаетчии) за отварање на нови работни места	Целта на програмата е намалување на невработеноста и отворање на нови работни места, како и стимулирање на побарувачката на работна сила на пазарот на трудот	Програмата ќе се реализира преку обезбедување на дополнителна поддршка во вид на материјали и/или опрема за отварање на нови работни места во успешни и иновативни микро и мали претпријатија и занаетчии, регистрирани најмалку 1 година сметано од денот на објавување на јавниот повик	100 невработени лица од евиденцијата на активни баратели на работа на АВРМ
Субвенционирање на вработување	Целта оваа мерка е да ја поттикне побарувачката на работна сила и вработување на невработени лица кои потешко се вклучуваат во пазарот на труд	Мерката ќе се реализира преку обезбедување на финансиска поддршка за вработување на евидентирани невработени лица кои потешко се вклучуваат на пазарот на труд	587 невработени лица од евиденцијата на активни баратели на работа на АВРМ од кои 80 од ранливите групи
Субвенционирање на вработување на деца без родители	Целта оваа мерка е да го стимулира вработувањето на невработените кои до 18 години имале статус на деца без родители	Мерката ќе се реализира преку обезбедување на финансиска поддршка за работодавачите заради вработување	20 невработени лица од евиденцијата на активни баратели на работа на АВРМ до својата 18 година имале статус на деца без родители

Субвенционирање на вработување на инвалидни лица	Субвенционирањето на вработување на инвалидни лица се врши со цел зголемување на вработливоста и социјалната вклученост на оваа категорија на невработени лица и нивно интегрирање на пазарот на труд	Субвенционирањето ќе се врши согласно Законот за вработување на инвалидни лица	300 инвалидни евидентирани невработени лица согласно со Законот за вработување на инвалидни лица
Субвенционирање на вработување на млади лица до 29 години (прва шанса)	Целта на оваа мерка е да обезбеди побрз премин на дипломирани млади лица од образовниот процес до вработување	Поддршката ќе се обезбеди за евидентирани невработени лица со завршено високо образование до 29-годишна возраст, за истите да се стекнат со одредени практични вештини и знаења и да станат конкурентни на пазарот на трудот	30 невработени лица од евиденцијата на активни баратели на работа на АВРМ со завршено високо образование
Програма за субвенционирање на плодоживатели на државно земјиште	Целта на програмата е поттикнување на нови вработувања на примателите на социјална помош евидентирани како невработени лица и зголемување на нивната социјална инклузија	Програмата ќе се реализира со доделување на државно земјоделско земјиште на плодоживатели, на лица кои се корисници на социјална помош. На корисниците ќе им се исплаќа и паричен надоместок во висина на социјалната парична помош и ќе им се обезбеди и социјално осигурување. Корисниците ќе бидат евидентирани како индивидуални земјоделци на кои земјоделството им е основна дејност	26 приматели на социјална помош евидентирани како активни баратели на работа во АВРМ
Обука кај познат работодавач	Целта на оваа мерка е да се стекнат евидентирани невработени лица со одредено ниво на знаења и вештини согласно утврдени потреби за работни места од страна на работодавецот	Со оваа мерка им се овозможува обука на евидентирани невработени лица со завршено основно или средно образование кај работодавач, при што обврска на работодавачот е да задржи барем 50% од обучените лица	1.125 невработени лица од евиденцијата на активни баратели на работа на АВРМ
Обука кај познат работодавач со субвенционирано вработување	Целта на оваа мерка е евидентирани невработени лица да стекнат знаења и вештини согласно утврдени потреби за работни места од страна на работодавецот и да ја поттикне побарувачката за вработување	Со оваа мерка им се овозможува обука на евидентирани невработени и финансиска поддршка за нивно вработување	170 невработени лица од евиденцијата на активни баратели на работа на АВРМ

Обука за задоволување на побаруваите занимања на пазарот на труд	Мерката има за цел зголемување на вработливоста на евидентираниите невработени лица преку стекнување на вештини од побарувани занимања, согласно искажаните потреби за работна сила	Лицата кои успешно ќе ја завршат обуката ќе се стекнат со сертификат/уверение издаден од лиценциран спроведувач на обука	232 невработени лица од евиденцијата на активни баратели на работа на АВРМ
Обука за задоволување на побаруваите занимања на пазарот на трудот сообраќајната струка	Мерката има за цел зголемување на вработливоста на евидентираниите невработени лица преку стекнување на вештини од побарувани занимања, согласно искажаните потреби за сообраќајната струка	Обуката ќе се извршува во лиценцирани авто школи од страна на МВР. Лицата кои ќе се здобијат со возачка дозвола од Д категорија ќе имаат можност да се вработат кај заинтересирани работодавачи	30 невработени лица од евиденцијата на активни баратели на работа на АВРМ кои имаат возачка дозвола од Ц категорија
Обука за напредни ит вештини	Мерката има за цел надградба на вештините на евидентираниите невработени лица од областа на информатичките технологии	Обуката ќе се одржи во лиценцирани обучувачки центри избрани преку оглас. На крајот од обуката, секој од учесниците ќе добие сертификат за поминатата обука	100 невработени лица од евиденцијата на активни баратели на работа на АВРМ
Едукација за започнување на бизнис	Мерката има за цел натамошно јакнење на капацитетите на евидентираниите невработени лица преку обука и едукација за започнување на сопствен бизнис	Невработени лица во текот на обуката со запознаваат со основните работи потребни за водење бизнис	2000 лица, Невработени лица од евиденцијата на активни баратели на работа на АВРМ
Мотивациони обуки	Целта на мерката е зголемување на мотивацијата, самодовербата и поттикот на долгорочно евидентираниите невработени лица преку обука и советување за начините на барање работа и мотивација за користење на услугите на АВРМ	Мерката ќе обезбеди обука и советување со повеќе активности	3.000 лица, Долгорочно невработени лица од евиденцијата на активни баратели на работа на АВРМ
Анкета за слободни работни места	Обезбедување на ажурирани информации за потребите од работна сила на пазарот на труд	Невработени лица во определен временски период ќе бидат ангажирани за телефонско анкетирање на работодавачи за нивните потреби на пазарот на трудот преку 'кол-центар'	26 невработени лица, евидентирани невработени лица од

			евиденцијата на активни баратели на работа на АВРМ со средно или високо образование
Програма општинско-корисна работа	Цел на оваа програма е да се обезбеди социјална инклузија на лицата кои потешко се вклучуваат на пазарот на трудот	Програмата ќе се реализира преку ангажирање на лицата кои потешко се вклучуваат во пазарот на труд од страна на локалните самоуправи во период до 6 месеци	100 евидентирани невработени лица во АВРМ
Пилот програма за вработување на припадниците од ромска етничка припадност	Целта на мерката е намалување на невработеноста кај припадниците од ромската етничка припадност преку менторска поддршка во процесот на подготовка, вклучување и одржливост во активните мерки за вработување.	Програмата ќе се реализира преку ангажирање на тренери и ментори за промоција на можностите за вработување и дополнителна обука, вработување, самовработување или подобрување на професионалните капацитети и положбата на пазарот на трудот.	20 евидентирани невработени лица во АВРМ
Пилот програма – инкубатор за занаетчии	Целта на програмата е намалување на невработеноста и отворање на нови работни места од областа на занаетството, преку формализирање и/или основање на сопствени бизниси и нивно здружување во заеднички просторни капацитети (инкубатор) со цел обезбедување поволни услови за нивен раст	Програмата ќе се реализира преку обука за приемништвото, поддршка при основањето на сопствен занаетчиски бизнис и сместување во заеднички просторни капацитети	10 евидентирани невработени лица во АВРМ кои се бават со занаетчиска дејност

Заклучоци и препораки

Заклучоци:

1. *Анализата на потребите на работодавачите* идентификуваше потреби за доквалификација и поголема практична обука за кројачки на кожа, шивачки и монтажери на чевли; плетачи, кројачи, шаблонери, фарбари, котлари, везачи и дизајнери во текстилната индустрија; обучени скарации, кувари со поголемо практично искуство, работници на фарма за работа со модерна и скапа технологија, автомеханичари, автоелектричари, електроничари и сметководители. *Анализата на образовните институции* ги идентификуваше следните профили и области за доквалификација и преквалификација: бањски туризам или спа туризам, општа медицина, медицински сестри, дентална медицина, фармација, профили од општествените науки, двегодишно образование од електро и машинската струка
2. Во однос вештини и обуки кои би помогнале за подобрување на квалитетот на работењето на персоналот во деловните субјекти 39% од анкетираниите работодавци како приоритет ги одбраа обуките за нови технологии на производство, 29% за обука за маркетинг, 25% се изјаснија за потреба за обука за компјутерски вештини, 20% за познавање на англиски јазик, на 16% им се потребни обуки за претприемништво, 10% од работодавачите се изјаснија за потреба за обука во сметководство и финансиски менаџмент, а за обука на персоналот за менаџмент со човекови ресурси се изјаснија 4% од испитаните работодавачи. Како особена потреба во последно време е изразена потребата за обука на турски јазик (10% од испитаниците) имајќи го во предвид растечкиот тренд на запишување на студенти од Турција на УГД.
3. При изборот на нови вработени пресудни за изборот на работодавачите се личните квалитети на кандидатот, дури 69% од работодавачите. На второ место беше рангирано работното искуство со 55%, а подготвеноста да работи пробно до 3 месеци е еден од главните фактори при вработувањето за 25% од анкетираниите работодавачи. Степенот на образование и препораките од пријател се потенцирани од 20% од анкетираниите лица, а 10% од работодавачите ја потенцираа важноста на дополнителните вештини на кандидатите.
4. 51% од анкетираниите работодавачи се изјасниле дека планираат да го зголемиат бројот на вработени во следните 3 години, 29% се изјасниле дека не знаат, а останатите 20% одговориле дека не планираат да го зголемат бројот на вработени во следните три години.
5. Интересен е фактот дека најголем број од работодавачите се изјасниле дека се заинтересирани за вработување на лица со средна стручна подготовка, особено конфекциски работници, со познавање од областа на кожарството и текстилството, плетачи, кројачи, шаблонери, везачи, фарбари и дизајнери, потоа котлари, механичари, автомеханичари, автоелектричари и мал процент на сметководители.
6. 45% од испитаниците работодавачи одговориле дека не се запознаени со мерките за вработување на АВРМ, 39% одговориле дека не се корисници, а само 17% одговориле дека користат некоја од мерките за вработување на АВРМ

и тоа како најчеста мерка ја споменаа мерката за вработување на млади лица до 29 години (прва шанса).

7. Главните коментари од образовните институции се дека туризмот станува се поатрактивна стопанска гранка која обезбедува вработување и за овие профили постои зголемен интерес. Покрај тоа постои зголемен интерес за гастрономија, хотелиерство, општа медицина, дентална медицина, фармација, менаџмент, претприемништво, маркетинг, машинска, електро, графичка струка и информатика во средните училишта. Забележан е и зголемен интерес за запишување на Економскиот факултет, но со конкурсот во 2014-2015 година не се предвидени уписи на овој факултет.
8. Интересот за упис на Правен Факултет е намален, генерално заради намалување на квотите за упис од Владата на РМ. Помал интерес е забележан за: забен техничар, економист, правник, историчар, земјоделска и ветеринарна струка, филозофи, социолози и здравствен менаџмент.
9. Во однос на прилагоденоста на наставните планови и програми со потребите на пазарот на труд најголем дел од испитаниците се изјасниле дека одговараат, но потребно е воведување на одредени реформи и модификации со цел наставните програми (планови) да бидат повеќе поврзани со практиката и редовно прилагодувани согласно утврдените потреби на пазарот на труд.
10. 50% од испитаниците се изјасниле дека квалитетот и квантитетот на практичната настава се сосема прилагодени на потребите на пазарот на труд, 12,5% се изјасниле дека квалитетот и квантитетот на практичната настава не се сосема прилагодени на потребите на пазарот на труд, а останатите 37,5% се изјасниле дека практичната настава е делумно прилагодена на потребите на пазарот на труд. Главна препорака од институциите е воведување на повеќе практична настава, која ќе се реализира во групи од 10-15 ученици-студенти ,под надзор на ментор.
11. Со највисока оценка во општина Штип во моменталната состојба е оценета поддршката од општинската администрација со просечна оценка 3, потоа можностите за вработување на младите беа оценети со 2.75, на трето место е соработката со Агенцијата за вработување со 2.43, па следи соработката на бизнис секторот со образованието со 2.25, а најниска оценка има за можностите за вработување за постарите лица со просечна оценка од 1,86.
12. Отворањето на Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип отвори можности за образование на огромен број млади луѓе од градот, регионот, државата, како и студенти од странство. Иако е основан во 2007 година, денес УГД располага со 13 факултети и една Висока Школа. За само 3 години, Универзитетот успеа да привлече 9000 студенти, располага со студентски дом и интернат за средношколци. Согласно Конкурсот за упис на студенти во учебната 2014/2015 година, вкупниот број на слободни места на УГД изнесувал 4728 слободни места, од кои на факултетите лоцирани во Општина Штип изнесува 2168 слободни места.

Препораки:

1. Воспоставување на редовен систем за соработка помеѓу општината, образовните институции и бизнисите, со цел да се воспостави координација на активностите за формално и неформално образование и континуирано прилагодување на образовниот процес со потребите на пазарот на труд.
2. Подобрување на условите за водење бизнис во општината, со цел отварање на нови работни места и поттикнување на побарувачката на работна сила, преку поддршка на претприемништвото, развојот на МСП, отварање и развој на семејните бизниси, занаетчиството, промоција на самовработувањето. Креирање на мерки за поддршка на развојот на носечките индустрии (текстилната индустрија, преработувачката индустрија, кожарската индустрија, метало-преработувачката индустрија, градежништвото, дрвната индустрија и земјоделството во руралните средини) ќе придонесе кон креирање на нови работни места на локално ниво.
3. Посебен акцент треба да се стави на воспоставување на систем за зголемување на можностите за неформално образование, обуки на различни теми за подобрување на вештините на невработените лица, дообука, доквалификација и преквалификација, имајќи го во предвид фактот дека образовната структура на невработените лица не е поволна и потребно е воведување на низа на активности за нејзино прилагодување и подобрување на вработливоста, согласно потребите на пазарот на труд. Покрај тоа потребно е да се организираат настани за подигање на свеста на невработените лица за нивните права и обврски и подобар пристап на информациите од пазарот на труд.
4. Особено внимание треба да се насочи кон поддршка на вработувањето на младите лица во општината, преку промовирање на повеќе и подобри работни места за младите на возраст од 15-29 години. Поддршката ќе се постигне преку креирање на ефективни политики за образование и обуки кои промовираат можности за вработување на младите и го намалуваат јазот во вештините, вклучувајќи програми за образование, обука и млади, со цел да се подобрат можностите за вработување и социјално вклучување. Покрај тоа, потребно е усогласување на системите за образование и обука со потребите на пазарот на трудот, преку реформа на наставните планови за стручното образование и обука, опфаќање на нестручните вештини и учењето засновано на работа, воведување образование за кариера во средните училишта, како и поголема промоција на услугите на Агенцијата за вработување во делот на насочувањето за кариера. Потребно е и воспоставување на систем за рано профилирање на невработените млади, со цел да се утврдат младите под ризик да се соочат со повеќе пречки на пазарот на трудот, со што ќе се усогласи локалната политика на општината со националните програми за вработување.
5. Вклучување на младите преку Советот на млади и другите претставници на невладиниот сектор во креирањето на политиките, мерките и стратегиите за

вработување на локално ниво со цел обезбедување на партиципативен пристап и креирање на политики и мерки согласно нивните потреби..

6. Организирање на тркалезни маси, работилници, информативни сесии, панел дискусии и други настани од едукативно-информативен карактер на локално ниво со цел приближување на информациите до младите, невработените и бизнисите со цел подобрување на можностите за вработување, отварање на нови работни места, подобрување на вработливоста и капацитетите на сите локални чинители.
7. Редовно информирање на учениците за предностите што ги нуди стручното образование и факултетите од техничките струки, со цел нивно полесно вработување имајќи го во предвид зголемениот интерес за вработување од страна на бизнисите за овој вид на кадри, како на локално, така и на национално и глобално ниво. Запознавање со важноста и улогата на средните стручни училишта во развојот на конкурентен пазар на трудот, економскиот развој на општината и креирање на кадри според потребите на локалната/регионалната бизнис заедница.
8. Организирање на обуки, работилници и курсеви за едукација на кадрите на локално ниво на различни теми идентификувани како неопходни од страна на работодавачите за нивно полесно инкорпорирање во пазарот на труд.
9. Воведување на функционален систем на сертифицирани обуки за млади и возрасни за занаетчиски дејности базирани на побарувањата на пазарот на трудот.
10. Во однос на целните групи на активни баратели на работа, посебно би требало да се стимулира вработувањето на младите лица, посебно оние со високо образование, како и лицата што подолго време чекаат работа. Во таа насока, треба да се создадат поволни можности за искористување на сите расположливи законски олеснувања за работно ангажирање на оваа категорија невработени лица, но и да се воведуваат нови активни мерки за стекнување работно искуство и вештини што ќе им овозможат побрзо вработување. Воведување на мерки кои ќе го стимулираат менторството, волонтерството и практиканството на локално ниво, субвенционирање на млади приправници, стимулирање на одредени стручни кадри со кредитирање и стипендирање, со цел подобрување на вработливоста на младите и нивна поголема подготвеност за вклучување на пазарот на труд.
11. Вклучување на компонента за родова еднаквост и еднаквост од било кој аспект во сите активности при реализирање на активностите предвидени во Локалниот акциски план за вработување на Општина Штип за период 2015-2016 година.

4. ЛОКАЛЕН АКЦИСКИ ПЛАН ЗА ВРАБОТУВАЊЕ

4.1 СТРАТЕШКИ НАСОКИ

Локалниот акционен план за вработување на Општина Штип за периодот 2015 – 2016 година вклучува цели, активности и мерки кои водат кон имплементација на следните насоки:

- Насока 1 Зголемување на учеството на пазарот на труд и намалување на структуралната невработеност
- Насока 2 Подобрување на бизнис клима и зајакнување на конкурентноста
- Насока 3 Подобрување на вработувањето во општина Штип со посебен акцент на младите лица

НАСОКА 1 ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА УЧЕСТВОТО НА ПАЗАРОТ НА ТРУД И НАМАЛУВАЊЕ НА СТРУКТУРАЛНАТА НЕВРАБОТЕНОСТ

– Активностите и мерките кои ќе се имплементираат во периодот 2015-2016 година во насока на зголемување на учеството на пазарот на труд и намалување на структуралната невработеност ќе водат кон реализација на две цели: Цел 1. Усогласување на понудата и побарувачката на пазарот на трудот и Цел 2. Продуцирање на профили (занимања) потребни на пазарот на трудот. Со имплементација на овие активности, мерки и проекти, ќе се допринесе кон намалување на невработеноста преку создавање на кадри кои се атрактивни на пазарот на труд, преку воведување на нови профили и насоки во образовните институции, воведување на дополнителна практична обука во формалното образование, зголемување на можностите за неформално образование на кадрите, доквалификација и преквалификација, со цел прилагодување на квалификациите на невработените лица кон потребите на пазарот на труд.

Цел 1. Усогласување на понудата и побарувачката на пазарот на трудот

Мерка/Проект	Идентификување на новите технологии кои треба да бидат воведени во образовниот процес
Мерка/Проект	Обука на наставниот кадар за практична примена на современи технологии
Мерка/Проект	Организација на саем на труд
Мерка/Проект	Анализа на потребите на пазарот на труд
Мерка/Проект	Подготока на предлог за подобрување на квалитетот на образованието според потребите на пазарот на трудот
Мерка/Проект	Воспоставување на процедура со која сите органи кои организираат обуки, работилници и слично на ниво на РМ да се обврзани со официјално известување од Општина Штип или УГД дека постои таква обука

Цел 2 Продуцирање на профили (занимања) потребни на пазарот на трудот

Мерка/Проект	Усогласување на наставните планови и програми со потребите на бизнисите
Мерка/Проект	Обука на наставниот кадар за примена на современи технологии во компаниите
Мерка/Проект	Опремување на кабинети за практична настава во стручните училишта
Мерка/Проект	Усогласување на наставните планови и програми со потребите на бизнисите наменети за лица со попреченост
Мерка/Проект	Медиумска кампања за промоција на СОУ (технички науки)
Мерка/Проект	Пилот тестирање за професионална ориентација на учениците во основните училишта
Мерка/Проект	Јакнење на јавната свест за потребите на ПТ и придобивките од промоција на ВЕТ

НАСОКА 2 ПОДОБРУВАЊЕ НА БИЗНИС КЛИМА И ЗАЈАКНУВАЊЕ НА КОНКУРЕНТНОСТА

Подобрувањето на климата за водење бизнис и конкурентноста на локалните бизниси ќе се реализира преку оставрување на две специфични цели: Цел 3. *Олеснување на процедурите за започнување и водење на бизнис на бизнис* и Цел 4 *Поголема транспарентност и информираност за активните мерки на АВРМ*. Со реализација на овие мерки и активности ќе се подобри соработката помеѓу локалната власт, бизнисите и образовните институции, во насока на олеснување на условите за водење бизнис и продукција на кокурентни кадри на локално ниво. Ќе се спроведат низа на сактивности за подобро информирање на деловните субјекти за постоечките мерки за поддршка од АВРМ, но ќе се воведат и дополнителни олеснувања и мерки на општинско ниво кои ќе го поддржат развојот и конкурентноста на локалните бизниси.

Цел 3. Олеснување на процедурите за започнување и водење на бизнис на бизнис

Мерка/Проект	Посета на саеми
Мерка/Проект	Вклученост во идентификувањето на наставните програми компатибилни/потребни на пазар на труд
Мерка/Проект	Поголема промоција на активните мерки на АВРМ за практиканти кај познат работодавач
Мерка/Проект	Поголема промоција на сите мерки на АВРМ самовработување, кредитирање, субвенции на бизниси
Мерка/Проект	Заштита на приватните бизниси од нелојална конкуренција: - задолжително поседување на соодветна документација; - зачестен инспекциски надзор; - етика на инспекцискиот надзор
Мерка/Проект	Предлог мерки за општината да помогне финансиски или логистички за доквалификација на работната сила,

	(постоечка и идна) според потребите на економските оператори индивидуално;
Мерка/Проект	Соработка на УГД со бизнис секторот: -испраќање на списо на соодветно квалификувани студенти до соодветните бизниси; (волонтерство и практиканство)
Мерка/Проект	Предлог мерка за поддршка на работодавачите за доквалификување на работната сила
Мерка/Проект	Подобрување на бизнис климата во однос на стимулирање на нови вработувања
Мерка/Проект	Финансиска или логистичка поддршка за работодавачите за доквалификување или неформално образование на постоечката и идната сила.

Цел 4 Поголема транспарентност и информираност за активните мерки на АВРМ

Мерка/Проект	Организирање на промотивни сесии- квартално
Мерка/Проект	Гостување во емисии
Мерка/Проект	Печатење на промо материјали (лифлети, брошури поставени во инфо центар во општината, во инфо центри на факултетите, во кафе барови..)
Мерка/Проект	Промоција преку инфо гласила (весник на општината, печатени медиуми, социјални мрежи, веб страни на општината и совет на млади)
Мерка/Проект	Организирање на отворени денови на млади од страна на АВРМ
Мерка/Проект	Организација на трибини, панели, јавни настани
Мерка/Проект	Case study – промоција на успешни приказни (јавни настапи, печатење на брошури, гостување во медиуми)

НАСОКА 3 Подобрување на вработувањето во Општина Штип со посебен акцент на младите лица

Имајќи го во предвид фактот на значењето на младите како особено важна целна група, се планира реализација на две цели за подобрување на состојбата со нивното вработување: Цел 5 *Компетентна младина за успешна иднина* и Цел 6. *Промоција на успешни приказни од страна на бизнис секторот (преку користење на активните мерки на АВРМ) и охрабрување на младите за започнување на сопствен бизнис*. За реализација на оваа цел се планира активна соработка и вклучување на младите преку Советот на млади во Општина Штип во креирањето на мерки и политики за поддршка согласно нивните потреби, како и воведување на мерки за поддршка на практики за подобрување на вработливоста на младите лица, зголемување и подобрување на квалитетот на практичната настава волонтерство, практиканство и менторство на локално ниво. Покрај тоа, се планира подобрување на информираноста на младите лица преку организирање на голем број на неформални обуки и информативни средби на различни теми и запознавање на младите лица со успешни примери на млади лица кои започнале сопствен бизнис со постоечките и новите мерки за поддршка на вработување на младите лица во Општината.

Цел 5 Компетентна младина за успешна иднина

Мерка/Проект	Ограничени квоти за упис во СОУ согласно потребите моментални и стратешки за пазарот на труд.
Мерка/Проект	Презентации на профилите во средните училишта на ученици од 5то до 8мо
Мерка/Проект	Организирање на саеми, еднаш годишно за претставување на средните училишта
Мерка/Проект	Медиумски реклами за информирање на учениците со можностите за образование на локално ниво
Мерка/Проект	Воведување на редовна практика за организирање на обука за невработени лица и лица со попреченост кои не се во евиденција во АВРМ (подготовка на CV, мотивационо писмо и обука за интервју за работа)
Мерка/Проект	Воспоставување на систем за обука на ученици и студенти
Мерка/Проект	Предлог промена на законот (волонтирање само при студирање), најмалку 75 дена;
Мерка/Проект	Воведување на редовна практика за организирање на обука за средношколците за подготовка на CV, мотивационо писмо и обука за интервју за работа
Мерка/Проект	Воведување на систем за регулирање на практиканството и волонтерството;
Мерка/Проект	Волонтерство и можност за обуки
Мерка/Проект	Зголемување на неформалното образование во студентските градови рамномерно
Мерка/Проект	Зголемување на мобилноста на младите невработени на пазарот на трудот

Цел 6. Промоција на успешни приказни од страна на бизнис секторот (преку користење на активните мерки на АВРМ) и охрабрување на младите за започнување на сопствен бизнис

Мерка/Проект	Воведување на практика за редовна комуникација со бизнисите за утврдување на нивните потреби од аспект на пазар на труд
Мерка/Проект	Субвенционирање на отворање на нови работни места
Мерка/Проект	Организирање на форуми на работодавачи за размена на искуства
Мерка/Проект	Организирање на форум за поттикнување и развој на женското претприемништво
Мерка/Проект	Промоција на Европската мрежа за женско претприемништво
Мерка/Проект	Подобрување на социјалниот дијалог
Мерка/Проект	Воведување на мерки за поддршка на Законот за практиканство и менторство во компании

4.2 ПЛАН ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА, МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА НА АКЦИСКИОТ ПЛАН

Имплементацијата на ЛАПВ е одговорност на секторот за локален економски развој и секторот за образование на Општината Штип. ЛЕСС на Општина Штип ќе го координира и мониторира неговото извршување и ќе биде одговорен за:

- Детално формулирање на активности за нивно реализирање
- Подготвување годишен план на активности до Градоначалникот и Советот на Општина Штип
- Одредување тим за имплементација на поделни активности од ЛАПВ
- Координирање активности за имплементација на проектите
- Следење на активностите од ЛАПВ
- Информирање на Советот на Општината за активностите од планот (најмалку еднаш годишно).

За таа цел ЛЕСС Штип ќе назначи и одговорно лице кое ќе ја следи имплементацијата на ЛАПВ и ќе известува за напредокот на седниците на ЛЕСС, по што ќе се подготви и извештај на Советот на Општината и Градоначалникот. Контролните мерки и активности за текот на имплементацијата на планот ќе се доставуваат до одделението за ЛЕР кој ќе ги проследи до Градоначалникот и Советот на Општината.

При остварување на целите ќе се имаат во предвид можностите за зголемување борбата против селективноста и неактивноста, родовата нееднаквост, намалување на структуралната невработеност, поголема флексибилност со обезбедување на сигурност и др.

4.3 ОПЕРАТИВЕН ПЛАН ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА ЛОКАЛНИОТ АКЦИСКИ ПЛАН ЗА ВРАБОТУВАЊЕ НА ОПШТИНА ШТИП

НАСОКА 1 ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА УЧЕСТВОТО НА ПАЗАРОТ НА ТРУД И НАМАЛУВАЊЕ НА СТРУКТУРАЛНАТА НЕВРАБОТЕНОСТ

Р.Б.	Мерка/Проект	Резултат	Индикатор	Одговорен
Цел 1. Усогласување на понудата и побарувачката на пазарот на трудот				
1.1	Идентификување на новите технолошки техники кои треба да бидат воведени во образовниот процес	Подготвена анализа за воведување на нови технолошки техники во образовниот процес	-Усвоена Анализа на Седница на Совет	-Општина Штип -ЛЕСС на Општина Штип
1.2	Обука на наставниот кадар за практична примена на современи технолошки техники	Организаирани 3 обуки на наставниот кадар на годишно ниво	-Број на обуки -Број на обучени наставници	-Општина Штип -Центар за стручно образование и обука
1.3	Организација на саем на труд	Организиран саем на труд	-Број на изложувачи на саемот -Број на посетители на саемот	-АВРМ -ЛЕСС на Општина Штип
1.4	Анализа на потребите на пазарот на труд	Подготвена студија за потребите на пазарот на труд	-Усвоена Студија на Седница на Совет	-АВРМ -Општина Штип
1.5	Подготовка на предлог за подобрување на квалитетот на образованието според потребите на пазарот на трудот	Подготвен предлог за прилагодување на образовниот процес согласно препораките од Студијата за потребите на пазарот на труд	- Предлог за промена на наставни програми проследен до соодветните институции	-Општина Штип -ЛЕСС на Општина Штип
Цел 2 Продуцирање на профили (занимања) потребни на пазарот на трудот				
2.1	Усогласување на наставните	Усогласени и оперативни наставни	Број на воведени нови профили и	-Биро за развој на

	плани и програми со потребите на бизнисите	плани и програми согласно потребите на пазарот на труд	насоки согласно потребите на пазарот на труд	образованието -Општина Штип
2.2	Обука на наставниот кадар за примена на современи технолошки техники во компаниите	Организирани 5 обуки на наставниот кадар на годишно ниво за примена на современи технолошки техники во компаниите	-Број на обуки -Број на обучени наставници	-Биро за развој на образование -Министерство за образование и наука
2.3	Опременување на кабинети за практична настава во стручните училишта	Модерно опремени кабинети со нагледни средства за практична настава во стручните училишта	-Број на опремени кабинети -Број на нагледни средства - Број на ученици кои ги користат нагледните средства во образовниот процес	--Министерство за образование и наука
2.4	Усогласување на наставните плани и програми со потребите на бизнисите наменети за лица со посебни потреби	Усогласени и оперативни наставни плани и програми на Центрите за стручно образование на лица со посебни потреби согласно на потребите на пазарот на труд	Број на усогласени профили и насоки согласно потребите на пазарот на труд	-Министерство за образование и наука -Биро за развој на образованието -Општина Штип
2.5	Медиумска кампања за промоција на СОУ (технички науки)	Организирана медиумска промотивна кампања за промоција на техничките науки на крајот на секоја учебна година	-Број на медиумски прилози -Број на промотивни настани -Број на посетители на промотивните настани	-Општина Штип -Средни стручни училишта -Медиуми -УГД
2.6	Јакнење на јавната свест за потребите на ПТ и придобивките од промоција на ВЕТ	Подготвена програма и организирана промотивна кампања за јакнење на јавната свест за потребите на пазарот на труд и придобивките од стручното образование	-Број на медиумски прилози -Број на промотивни настани -Број на посетители на промотивните настани	-Општина Штип -Средни стручни училишта -Медиуми -УГД

НАСОКА 2 ПОДОБРУВАЊЕ НА БИЗНИС КЛИМА И ЗАЈАКНУВАЊЕ НА КОНКУРЕНТНОСТА

Р.Б.	Мерка/Проект	Резултат	Индикатор	Одговорен
Цел 3. Олеснување на процедурите за започнување и водење на бизнис				
3.1	Посета на саеми	Организирана посета и учество на саеми во земјата и во странство со цел прилагодување на асортиманот на производите согласно потребите на пазарот на труд и воспоставување на деловни контакти и соработка на компаниите од општината со странски компании	-Број на саеми кои ќе бидат посетени -Број на деловни субјекти кои ќе ги посетат саемице	-Општина Штип -Локални бизниси
3.2	Вклученост во идентификувањето на наставните програми компатибилни/потребни на пазар на труд	Организирање на средби со бизнисите со цел вклучување во идентификувањето на наставните програми кои се потребни за	-Најмалку 1 средба на годишно ниво -Број на вклучени деловни субјекти во процесот	-Биро за развој на образование -Министерство за образование и наука -Општина Штип
3.3	Поголема промоција на активните мерки на АВРМ за практиканти кај познат работодавач	Организирани 4 промотивни настани на годишно ниво за запознавање на јавноста со активните мерки на АВРМ за практиканти кај познат работодавач	-Број на одржани промоции -Број на учесници на промотивните сесии	-АВРМ -Општина Штип
3.4	Поголема промоција на сите мерки на АВРМ за самовработување, кредитирање, субвенции на бизниси	Организирани 6 промотивни настани на годишно ниво за запознавање на јавноста со сите мерки на АВРМ за самовработување, кредитирање, субвенции на бизниси	-Најмалку 6 промотивни настани на годишно ниво -Број на учесници на промотивните сесии	-АВРМ -Општина Штип

Локален акциски план за вработување

3.5	Соработка на УГД со бизнис секторот: (волонтерство и практиканство)	Воспоставени практики за волонтерство и практиканство помеѓу УГД и бизнис секторот (испраќање на список на соодветно квалификувани студенти до соодветните бизниси)	-Број на известувања од УГД до бизнисите -Број на практиканти во бизнис секторот -Број на волонтери во бизнис секторот	-Општина Штип -УГД
3.6	Предлог мерка за поддршка на работодавачите за доквалификување на работната сила	Подготвена и оперативна предлог мерка за поддршка на работодавачите за доквалификување на работната сила	-Подготвена и усвоена предлог мерка за поддршка на работодавачите за доквалификување на работната сила -Број на субјекти поддржани со мерките на годишно ниво	-АВРМ -Општина Штип
3.7	Подобрување на бизнис климата во однос на стимулирање на нови вработувања	Воведени мерки за подобрување на бизнис климата преку стимулирање на нови вработувања	Подготвена и усвоена предлог мерка за подобрување на бизнис климата преку стимулирање на нови вработувања -Број на субјекти поддржани со мерките на годишно ниво	-Општина Штип -Бизнис заедница
Цел 4 Поголема транспарентност и информираност за активните мерки на АВРМ				
4.1	Организирање на промотивни сесии- квартално	Организирање на промотивни сесии за поголемо запознавање со мерките за вработување на АВРМ	-Најмалку 4 промотивни сесии на годишно ниво -Број на учесници на сесиите	-АВРМ -Општина Штип
4.2	Гостување во емисии	Поголема информирање на јавноста со мерките за вработување на АВРМ преку зачестено присуство на медиумите	-Број на настапи во медиуми	-АВРМ -Општина Штип

Локален акциски план за вработување

4.3	Печатење и дистрибуција на промотивно материјали	Поголема информирање на јавноста со мерките за вработување на АВРМ преку печатење и дистрибуција на промотивно материјали (лифлети, брошури поставени во инфо центар во општината, во инфо центри на факултетите, во кафе барови..)	-Број на испечатени промотивни материјали -Број на локации каде се дистрибуирани промотивните материјали	-АВРМ -Општина Штип
4.4	Промоција преку инфо гласила	Поголема информирање на јавноста со мерките за вработување на АВРМ преку инфо гласила (весник на општината, печатени медиуми, социјални мрежи, веб страни на општината и совет на млади)	-Број на објави преку инфо гласила	-АВРМ -Општина Штип
4.5	Организирање на отворени денови на млади од страна на АВРМ	Поголема информирање на јавноста преку организирање на отворени денови на млади (во АВРМ и при посети на школи)	-Број на отворени денови -Број на учесници на отворените денови	-АВРМ -Општина Штип
4.6	Организација на трибини, панели, јавни настани	Организаирани трибини, панели, јавни настани за подобро информирање на јавноста со мерките за вработување на АВРМ	-Број на јавни настани -Број на учесници на јавните настани	-АВРМ -Општина Штип
4.7	Case study – промоција на успешни приказни (јавни настапи, печатење на брошури, гостување во медиуми)	Подготвени успешни приказни и организирана промоција на успешни примери на искористување на мерките од АВРМ	-Број на успешни примери -Број на јавни настапи -Број на испечатени и дисеминирани брошури	-АВРМ -ЛЕСС на Општина Штип

НАСОКА 3 Подобрвање на вработувањето во Општина Штип со посебен акцент на младите лица

Р.Б.	Мерка/Проект	Резултат	Индикатор	Одговорен
------	--------------	----------	-----------	-----------

Цел 5 Компетентна младина за успешна иднина				
5.1	Ограничени квоти за упис во СОУ согласно моменталните и стратешките потреби за пазарот на труд	Воведување на квоти за упис во СОУ согласно моменталните и стратешките потреби за пазарот на труд	-Усвоен предлог за воведување на квоти	-ЛЕСС на Општина Штип -СОУ во Општина Штип
5.2	Презентации на профилите во средните училишта на ученици од 5то до 9то одделение	Организирање на презентации во основните училишта за можностите за продолжување на образованието за учениците од 5 до 9 одделение	-Број на презентации во основните училишта -Број на ученици запознаени со можностите за продолжување на образованието и со постоечките профили во средните училишта	-Општина Штип -Средни училишта во Општина Штип
5.3	Организирање на саем, за претставување на средните училишта и медиумска покриеност	Организиран саем за претставување на средните училишта (еднаш годишно) и подготовка на промотивни материјали за саемот(флаери, подвижни реклами...)	-Број на учесници на саемот -Број на посетители на саемот -Број на испечатени промотивни материјали Број на медиумски појавувања	-Општина Штип -Средни училишта во Општина Штип -Медиуми
5.4	Предлог промена на законот (волонтирање само при студирање), најмалку 75 дена;	Подготвен предлог за промена на законот за волонтерство	-Усвоен предлог на седница на Совет	-Општина Штип -Совет на млади
5.5	Воведување на редовна практика за организирање на обука за невработени лица и лица со попреченост кои не се на едиденција во АВРМ (подготовка на CV, мотивационо писмо и	Задолжителна 5 (пет) дневна обука	-Број на учесници на обуката -Најмалку една обука на годишно ниво	-ЛЕСС на Општина Штип -АВРМ

5.6	обука за интервју за работа) Волонтерство и можност за обуки	Воспоставена практика за волонтерство и можност за обука на младите лица	-Број на волонтери -Број на обуки -Број на учесници на обуката	-Општина Штип -ЛЕСС на Општина Штип
	Зголемување на неформалното образование во студентските градови рамномерно	Зголемен број на обуки на локално ниво	-Број на организирани обуки Број на учесници на обуките	-УГД -Општина Штип
Цел 6. Промоција на успешни приказни од страна на бизнис секторот (преку користење на активните мерки на АВРМ) и охрабрување на младите да започнат свој сопствен бизнис и да останат да живеат во Општина Штип				
6.1	Воведување на практика за редовна комуникација со бизнисите за утврдување на нивните потреби од аспект на пазар на труд	Редовна комуникација со бизнисите за утврдување на нивните потреби од аспект на пазар на труд	-Најмалку еднаш годишно испратен допис до бизнисите -Број на деловни субјекти вклучени во комуникацијата	-АВРМ -Општина Штип
6.2	Субвенционирање на отворање на нови работни места	Подготовка и имплементација на предлог мерка за субвенционирање на отворање на нови работни места	-Предлог мерка усвоена на седница на Совет - Број на отворени повици за субвенционирање -Број на деловни субјекти кои користат субвенции	-АВРМ
6.3	Организирање на форуми на работодавачи за размена на искуства	Органиzirани форуми на работодавачи	-Број на форуми -Број на работодавачи кои учествуваат на форумите	-ЛЕСС на Општина Штип -Општина Штип -Бизнис сектор
6.4	Организирање на форум за поттикнување и развој на женското претприемништво	Органиzirани форуми за женско претприемништво	Број на форуми -Број на жени претприемачи кои учествуваат на форумите - Број на успешни приказни на жени претприемачи и менаџери	ЛЕСС на Општина Штип -Општина Штип -Бизнис сектор

6.5	Промоција на Европската мрежа за женско претприемништво	Организаирани на јавни настани за промоција на Европската мрежа за женско претприемништво и размена на позитивни искуства и практики	Број на организаирани јавни настани;	ЛЕСС МТСП Бизис сектор Општина Штип
6.6	Подобрување на социјалниот дијалог	Подобрен социјален дијалог преку организирање на редовни средби, панел дискусии, тркалезни маси на релација бизнис-синдикат	-Број на настани за подобрување на социјалниот дијалог -Број на учесници на настаните	-ЛЕСС на Општина Штип (Општина Штип, Синдикати, Бизнис заедница)
6.7	Воведување на мерки за поддршка на Законот за практиканство и менторство во компании	Усвоени и имплементирани мерки за поддршка на Законот за практиканство и менторство во компании (пр. намалување/ослободување од данок на компании кои примаат практиканти, воведување на награди и бодирање по успехот при вработување (најдобар ментор, најдобро претпријатие според грижата за младите итн)	-Предлог мерки усвоени на седница на Совет -Број на деловни субјекти кои користат мерки за поддршка на практиканство и менторство	-Општина Штип

*) Временската рамка на сите планирани активности е 2015-2016г. При изготвувањето на овој документ, претставниците на одговорните институции и работни групи одлучија конкретниот месец на имплементација како и потребните средства, односно буџет за секоја од планираните активности да бидат утврдени дополнително.

*) Во изготвувањето на документот учествуваа членови на ЛЕСС на Општина Штип, претставници од одделението за ЛЕР – Општина Штип и Центарот за вработување – Штип, Совет на млади – Општина Штип, Инфо Центар – Општина Штип, како и претставници на невладиниот сектор.

